

Arkeologisk utredning steg 1 och KMKB för vindpark i området Hästkullen

Socken: Viksjö och Ljustorp
Landskap: Ångermanland och Medelpad
Kommun: Härnösand och Timrå
Län: Västernorrland

Rapportnummer 2011:24
Britt-Marie Hägerman och David Loeffler

Murberget Länsmuseum Västernorrlands dnr: 2011/214

Län: Västernorrland

Kommun: Härnösand och Timrå

Landskap: Ångermanland och Medelpad

Socken: Viksjö och Ljustorp

Ekonomiska kartblad: 18H 2f Eksjön, 18H 3e Laxsjön, 18H 3f Käckelbäcksmon, 18H 4e Kalktjärnen,
18H 4f Visåsen och 18H 5e Rörtjärnsmon

Arkeologisk utredning steg 1 och KMKB för vindpark i området Hästkullen.

Britt-Marie Hägerman och David Loeffler

Rapport från Murberget 2011:24

ISSN 2000-011

© 2011 Murberget Länsmuseum Västernorrland, Härnösand och SCA Energy: Vindkraft, SCA Forest Products AB, Sundsvall.

Omslagsbild: Den vackra och välbyggda cykelstigen löper spikrakt genom skogen. Ljustorps och Viksjö socken inv. nr. H44. Foto David Loeffler.

Sammanfattning

Inför planerna på en vindpark inom området Hästkullen vid gränsen mellan Ljustorp socken i Timrå kommun och Viksjö socken i Härnösands kommun, Västernorrlands län har SCA låtit genomföra en frivillig arkeologisk utredning och kulturmiljökonsekvensbeskrivning (KMKB) som kulturhistoriskt planeringsunderlag för den kommande miljökonsekvensbeskrivningen och tillståndsprövningen. Murberget Läns museet Västernorrland genomförde utredningen som omfattade byrå- och fältinventering samt en efterföljande antikvarisk besiktning/kontroll i fält.

Utredningsområdet är ett skogsbeklädd utmarksområde cirka en kilometer sydväst och sydöst om byarna Laxsjön respektive Käckelbäcksmon.

I området fanns före utredningen 21 registrerade kulturhistoriska lämningar. Alla de tidigare registrerade lämningarna besöktes under utredningen varav tre bedömdes inte utgöra kulturhistoriska lämningar och därmed utgick. Därutöver tillkom 22 inte tidigare kända kulturhistoriska lämningar. Av de nu totalt 40 lämningar som dokumenterades klassificerades två som fasta fornlämningar, 29 som övriga kulturhistoriska lämningar, en som bevakningsobjekt och åtta som så kallad uppgift om kulturlämning.

Utredningsområdet har inte tidigare ansetts vara av intresse för kulturmiljövården. Närmaste riksintresseområdet ligger minst 20 kilometer från utredningsområdet. Bebyggda kulturmiljöer och byggnader av särskilt kulturhistoriskt intresse saknas i utredningsområdet.

Inom området finns två sammanhängande kulturmiljöer från sen historisk tid, en med anknytning till skogsbruket och den andra med rötter i jordbrukets kolonisation av dessa utmarker. De två miljöerna har ett upplevelsevärde som kan reduceras av vindkraftverk eller vägar som placeras alltför nära.

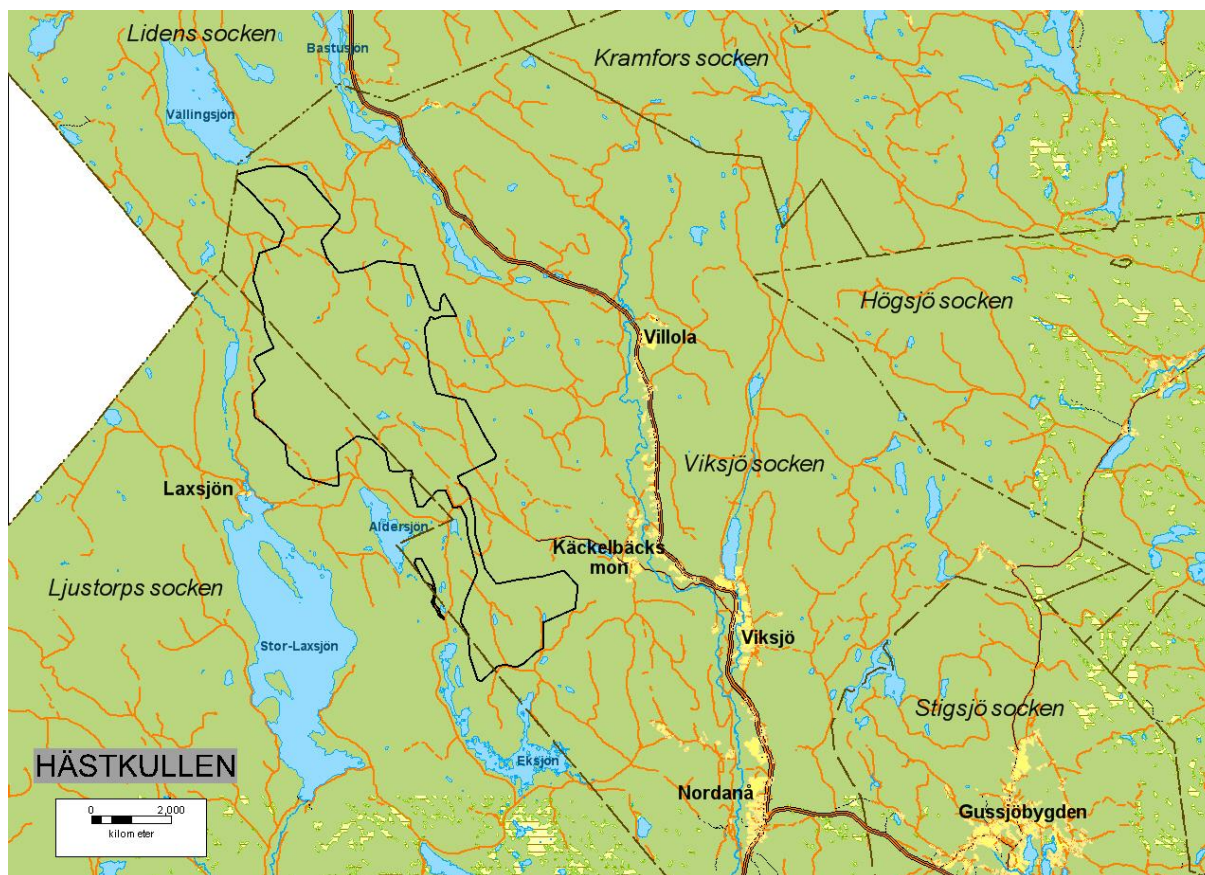
Vindkraftverk och nya vägar i utredningsområdet kan samsas med dessa kulturlämningar under förutsättningarna att inget ingrepp i eller nära de fasta fornlämningarna förekommer och om hänsyn och/eller buffertzoner lämnas kring de övriga kulturhistoriska lämningarna. Om man följer de åtgärdsförslag som presenteras i denna rapport föreslås inga ytterligare antikvariska åtgärder med anledning av den planerade vindparken.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	3
Syfte.....	5
Målsättning och metod	5
Utredningens genomförande	6
Byråinventering.....	6
Fältinventering	6
Dokumentation.....	6
Utredningsområde	6
Områdesbeskrivning	6
Tidigare antikvarisk verksamhet.....	8
Resultat	8
Kulturhistoriska lämningar	8
Markanvändning, ortnamn, historiska kartor och bebyggelse	19
Kulturmiljöer	20
Utredningsområdets kulturhistoria och kulturvärden	20
Sårbarhetsanalys och kulturmiljöpåverkan	20
Åtgärdsförslag	21
Referenser	24
Litteraturlista	24
Historiskt kartmaterial.....	24
Internet.....	25
Tekniska och administrativa uppgifter	26
Bilagor	27
Bilaga 1. Beskrivningar	27
Bilaga 2. Fotoförteckning	57
Bilaga 3. Fotografier	58

Inledning

Inför planerna på en vindpark inom området Hästkullen, Ljustorp socken i Timrå kommun och Viksjö socken i Härnösands kommun, Västernorrlands län har SCA låtit genomföra en frivillig arkeologisk utredning och kulturmiljökonsekvensbeskrivning (KMKB) som kulturhistoriskt planeringsunderlag för den kommande tillståndsprövningen. Murberget, Västernorrlands länsmuseum genomförde utredningen som omfattade byrå- och fältinventering samt efterföljande antikvarisk besiktning/kontroll i fält.

Figur 1. Utdrag ur fastighetskartan med utredningsområdet markerat.

Syfte

En arkeologisk utredning har till syfte att klarlägga om fasta fornlämningar berörs av ett arbetsföretag (kulturminneslagen, KML, 2 kap. 11 §, SFS 1988:950). Föreliggande utredning har syftat till att lokalisera och dokumentera tidigare inte registrerade fasta fornlämningar i kulturminneslagens mening samt övriga kulturhistoriska lämningar och annat som har betydelse vid bedömning av områdets kulturhistoriska karaktär och kulturvärde samt för länsstyrelsens kommande handläggning av ärendet.

Målsättning och metod

Målsättning för uppdraget har varit att:

- För kulturmiljövården lokalisera, dokumentera och registrera kulturhistoriska lämningar med och utan fornlämningsstatus i utredningsområdet.
- Lokalisera, dokumentera och registrera kulturhistoriskt intressant bebyggelse och kulturmiljöer i utredningsområdet.
- Värdera kulturvärdet på de tidigare registrerade och/eller nyregistrerade kulturhistoriska lämningarna, byggnader och/eller kulturmiljöer.

- Bedöma arbetsföretagets kulturmiljöpåverkan vad gäller dessa eventuella lämningar, byggnader och miljöer.

Utredningens genomförande

Utredningen har omfattat momenten byråinventering, fältinventering och antikvarisk besiktning/kontroll.

Byråinventering

Följande materialkategorier har gått igenom dels som ett led i förberedelserna för fältinventeringen dels för att samla material rörande bedömning av utredningsområdets karaktär eller kulturmiljö.

- Registrerade kulturhistoriska lämningar i Riksantikvarieämbetets (RAÄ) fornminnesinformationssystem (FMIS).
- Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister (BBR).
- Äldre belägg och uppteckningar av ortnamn i databasen vid Institutet för språk och folkminnen (SOFI).
- Arkeologiska fynd och fyndsamlingar i Statens historiska museums databas (SHM).
- Allmänna kartor, tryckta historiska kartor samt lantmäteriakter med kartor i lantmäteriets karttjänst på internet (LMV).
- Topografisk och antikvarisk litteratur i Kungliga Bibliotekets och Vitterhetsakademiens biblioteks databaser (LIBRIS respektive VITALIS).
- Länsstyrelsen i Västernorrlands läns presentationer av värdefulla natur- och kulturmiljöer (RIKMV).
- Murberget Länsmuseum Västernorrlands antikvariska och topografiska arkiv.
- Registrerade kulturhistoriska lämningar i Skogsstyrelsens databas (KOTTEN).
- Rennäringens markanvändning och riksintressen i samebyarnas databas (IRENMARK).
- Intervjuer med lokalbefolkning.

Fältinventering

Fältinventeringen skedde 28/9–6/10 2011. Den omfattade systematisk terrängrekognoscering av utredningsområdet. Inom utredningsområdet eftersöktes fasta fornlämningar, övriga kulturhistoriska lämningar och andra spår efter verksamhet från äldre tid. Den antikvariska besiktningen/kontrollen ägde rum 8–12 november 2011.

Dokumentation

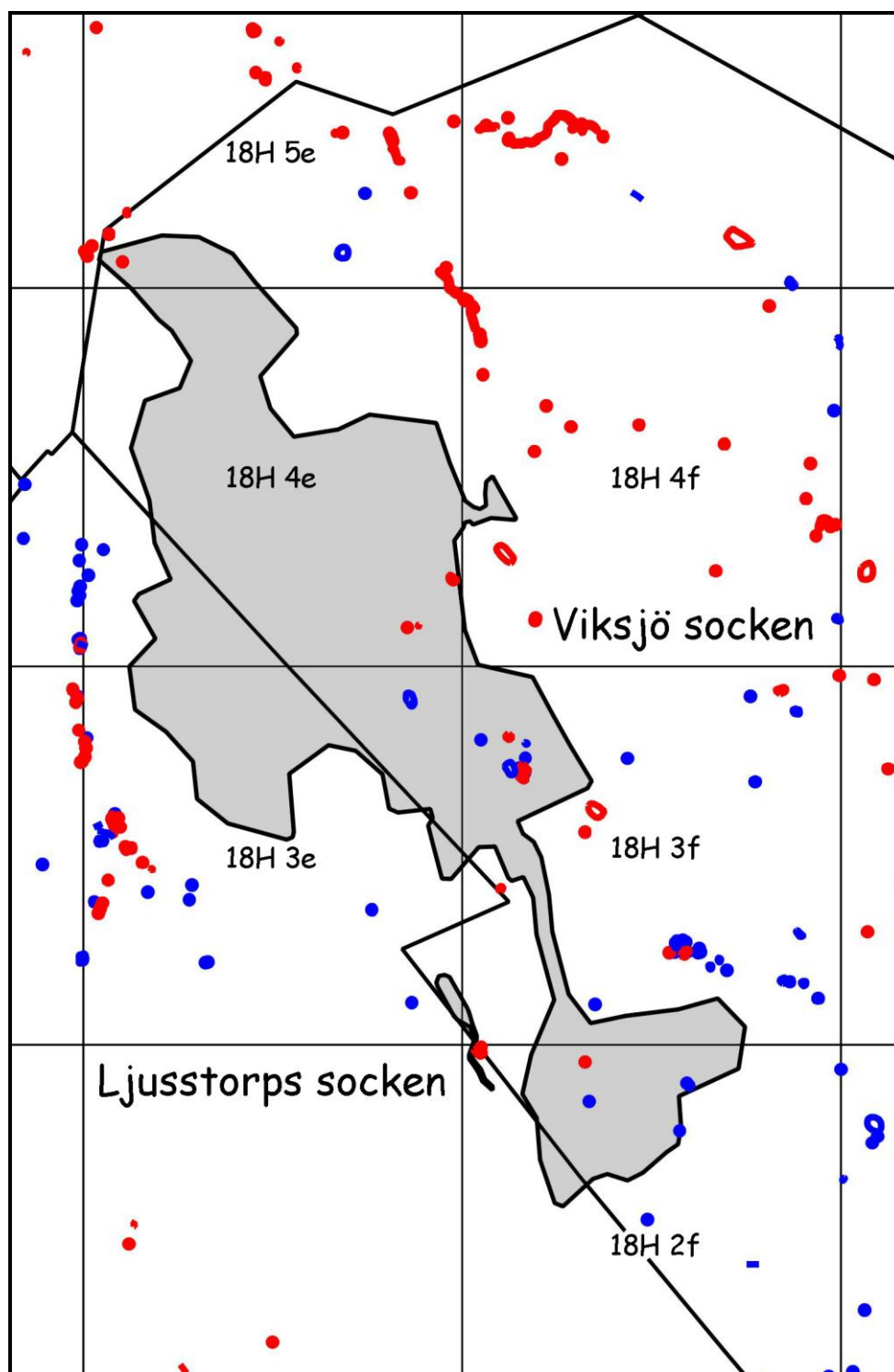
Påträffade lämningar dokumenterades med kartinprickning och beskrivning enligt RAÄ:s anvisningar och därefter rapporterades de till FMIS. Inmätning skedde med GPS och noggrannheten beräknades till cirka ± 5 meter. Några lämningar fotograferades med digitalkamera och fotona är bilagda rapporten.

Utredningsområde

Områdesbeskrivning

Utredningsområdet Hästkullen är beläget på gränsen mellan Ljustorps socken i Medelpad och Viksjö socken i Ångermanland och är tillgängligt genom skogsbilvägar. Närmaste byar är Laxsjön och Käckelbäcksmon som ligger cirka en kilometer sydväst respektive sydöst om utredningsområdet. Utredningsområdet är ett höglänt skogsbeklätt område bestående av två delområden på totalt 3 280,2 hektar som ligger 290–450 meter över havet. Terrängen består av svag till starkt kuperad moränmark med mellanliggande stråk av myrmark. Största delen av utredningsområdets skogsmark består av markberedd produktionsmark, huvudsakligen granskog. Förutom skogsbruket används området av rennäringen. Inom utredningsområdet

finns även två jakt- och/eller sommarstugor samt den bebyggda och bebodda gården Aldersjöåsen.

Figur 2. Utredningsområdet (grått med svart begränsningslinje) berör delar av sex ekonomiska kartblad och tangerar två socknar. Kring utredningsområdet finns en mängd tidigare registrerade kulturhistoriska lämningar. Innanför utredningsområdet fanns 21 tidigare registrerade kulturhistoriska lämningar, se tabell 1 (rött=FMIS, blått=Skog och Historia).

Tidigare antikvarisk verksamhet

Denna del av Norrland har vid olika tillfällen fornminnesinventerats av Riksantikvarieämbetet. Första omgången var i samband med utgivningen av den ekonomiska kartan för Visåsen 1962, Eksjön, Laxsjön, Käckelbäcksmön, Kalktjärnen 1964 och Rörtjärnsmon 1965. Vid andragångsinventeringen i samband med kartans revidering inventerades Ljustorps socken 1990 och Viksjö socken 1994. Vid dessa olika tillfällen registrerades tio kulturlämningar inom utredningsområdet, varav nio övriga kulturhistoriska lämningar och en fast fornlämning (figur 2 och tabell 1).

Inventeringsprojektet Skog och Historia, som bedrevs av dåvarande Skogsvårdsstyrelsen, berörde Ljustorp socken 2002 och Viksjö socken 2004. Vid de tillfällena registrerades elva kulturlämningar inom utredningsområdet. Inga av dessa har sakkunnigt granskats i fält och saknade därmed antikvariskt bedömning.

Inga andra arkeologiska utredningar eller undersökningar har företagits inom utredningsområdet.

Tabell 1. Tidigare inom utredningsområdet registrerade kulturhistoriska lämningar enligt RAÄ:s och Skogsstyrelsens databaser, FMIS respektive Kotten. De av skogsstyrelsen registrerade lämningar (SoH) var innan utredningen inte sakkunnigt granskade i fält och saknade därmed antikvariskt bedömning. Samtliga besiktades 2011 varav de flesta fick ny beskrivning, ny benämning, ny geometri och/eller ny antikvariskt bedömning.

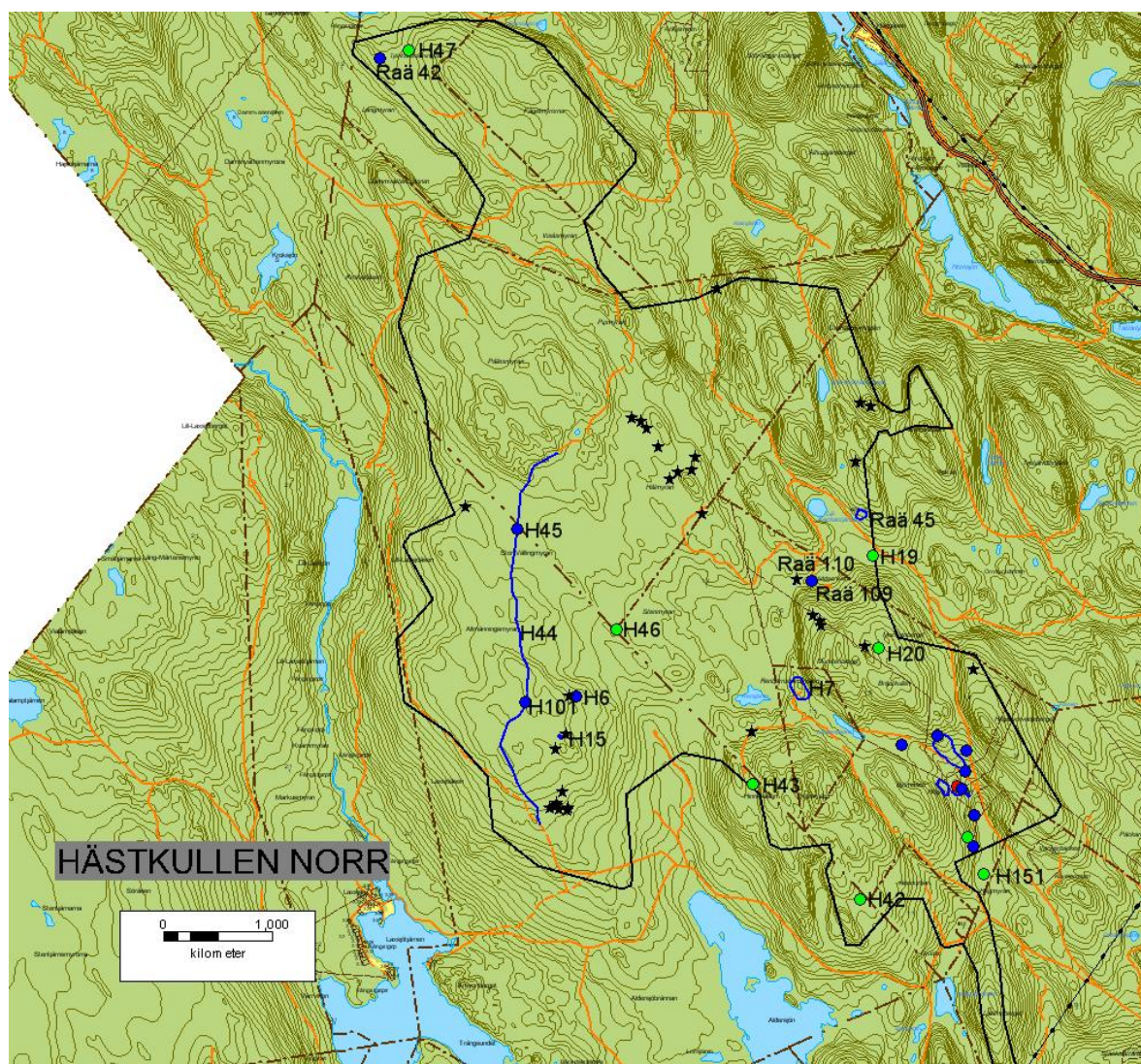
Inv. nr.	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
Ljustorp Raä 54 och Viksjö Raä 6	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
Ljustorp Raä 309	Röjningsröse	Fast fornlämning
Viksjö Raä 42	Kemisk industri, Tjårdal	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 45	Fäbod	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 97	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 98	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 99	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 109	Kvarnlämning	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 110	Dammvall	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 119	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 228046 Viksjö sn	Färdväg, kavelbro	---
SoH 228060 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Kojgrund	---
SoH 228069 Viksjö sn	Fångstgrop	---
SoH 228354 Viksjö sn	Lägenhetsbebyggelse, Torp	---
SoH 228361 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid	---
SoH 228362 Viksjö sn	Ristning, historisk tid	---
SoH 229125 Viksjö sn	Övrigt, stenarm	---
SoH 229126 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Kojgrund	---
SoH 229129 Viksjö sn	Område med skogsbrukslämningar	---
SoH 229132 Viksjö sn	Röjningsröse	---
SoH 229144 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Kojgrund	---

Resultat

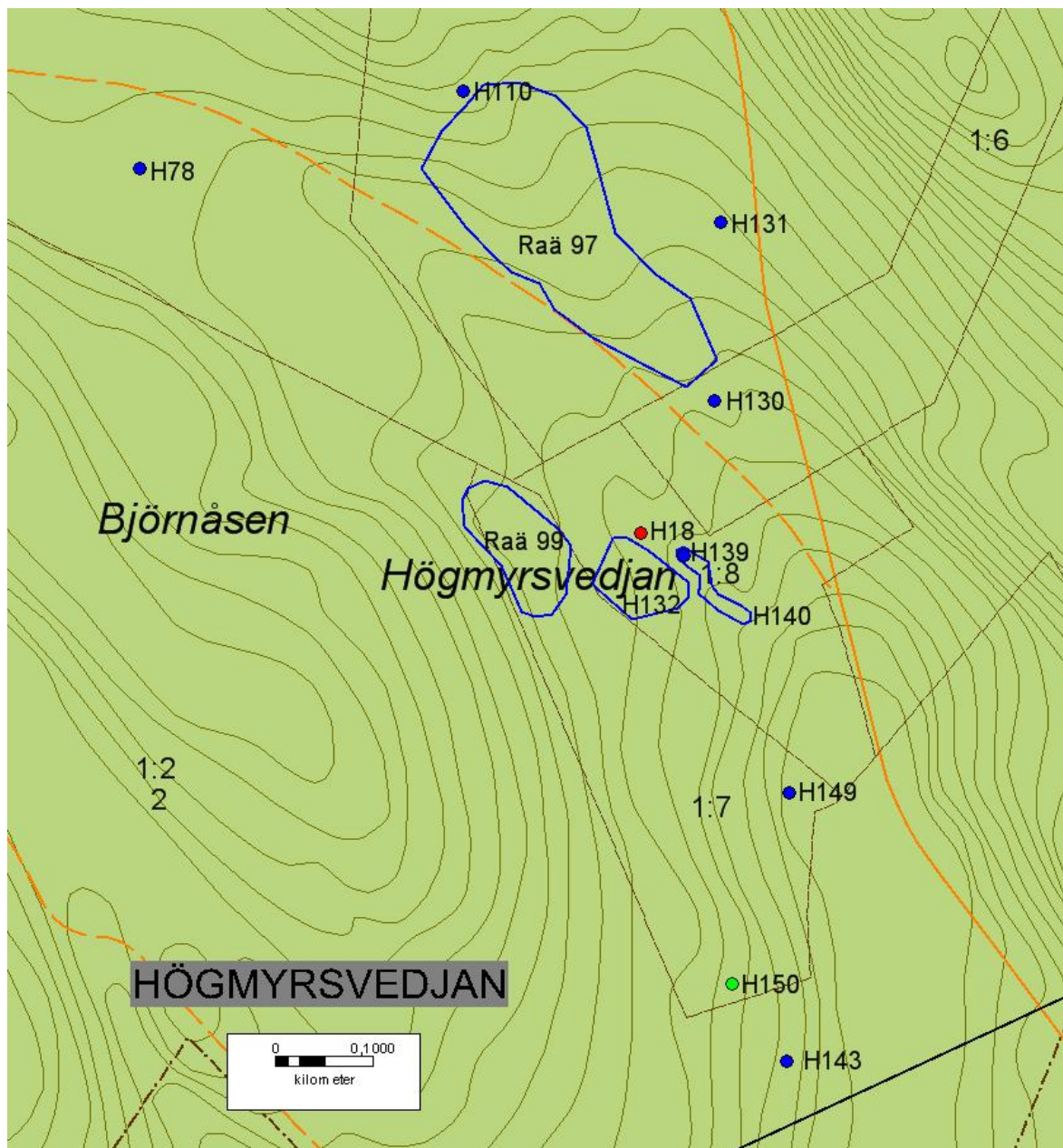
Kulturhistoriska lämningar

Innan utredningen var 21 kulturhistoriska lämningar kända inom Hästkullen, tio via FMIS och elva via Kotten. Samtliga besiktades 2011 och de flesta fick ny beskrivning, ny benämning, ny geometri och/eller ny antikvariskt bedömning (se tabell 1 och 2 samt bilaga 1). Utöver dessa har ytterligare 22 ej tidigare kända kulturhistoriska lämningar tillkommit. Av de totalt 43 besiktigade lämningarna utgick tre tidigare registrerade lokaler som visade sig inte vara kulturlämningar. Av de återstående 40 bedömdes två vara fasta fornlämningar, 29 övriga kulturhistoriska lämningar medan en klassificerades som bevakningsobjekt och åtta som så kallad *uppgift om kulturlämning* (se tabell 2 och figur 3-5 samt bilaga 1).

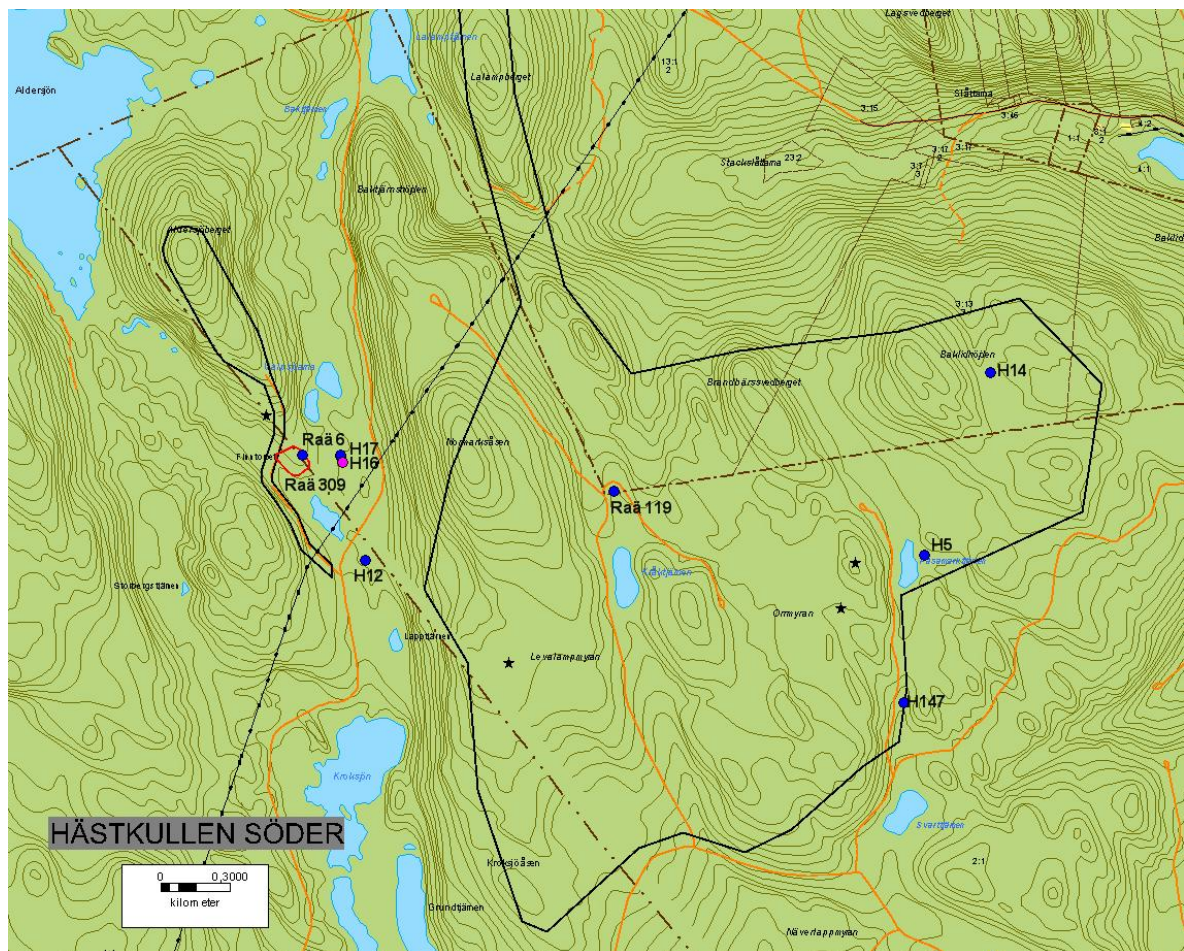
Fasta fornlämningar och bevakningsobjekt är skyddade enligt lagen om kulturminnen (KML 2 kap. 1 §) och ingrepp i eller kring dessa kräver tillstånd av länsstyrelsen. *Uppgift om* används bland annat för lämningar som är kända, som i detta fall, genom äldre uppteckningar och/eller kartmaterial, dock där inga spår av lämningen finns att beskåda vid besöksstillfället. Deras antikvariska status är beroende på den typ av lämning som åberopas. Utöver detta noterades under inventeringen platser för 42 så kallade träd med kulturspår. Enligt nuvarande antikvariska praxis anses de inte vara kulturhistoriska lämningar och därmed äger de inget skydd även om de kan vara värda att bevara (tabell 3 samt Sandström 2009).

Figur 3 och 4 (nästa sida). Figur 3 är utdrag ur fastighetskartan över den norra delen av utredningsområdet och figur 4 är en detaljkarta. Inlagd i bägge är de vid inventeringstillfället registrerade lämningarna. Röd=fast fornlämning, blå=övrig kulturhistorisk lämning, grön=uppgift om kulturlämning och svart stjärna=kulturspår i träd.

Figur 4 detalj ur figur 3. Röd=fast fornlämning, blå=övrig kulturhistorisk lämning och grön=uppgift om kulturlämning.

Figur 5. Utdrag ur fastighetskartan över södra delen av utredningsområdet med de vid inventeringstillfället registrerade lämningarna markerade. Röd=fast fornlämning, blå=övrig kulturhistorisk lämning, lila=bevakningsobjekt och svart stjärna=kulturspår i träd.

Tabell 2. Resultat. Kulturhistoriska lämningar i utredningsområdet Hästkullen som dokumenterades 2011.

ID-nr	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
Ljustorp Raä 54 och Viksjö Raä 6	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
Ljustorp Raä 309	Röjningsröse	Fast fornlämning
Viksjö Raä 42	Kemisk industri, Tjårdal	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 45	Fäbod	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 97	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 98	Utgår	Utgår
Viksjö Raä 99	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 109	Fyndplats för kvarnsten	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 110	Dammvall	Övrig kulturhistorisk lämning
Viksjö Raä 119	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 228046	Utgår	Utgår
SoH 228060 och H147 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 228069 och H5 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 228354 och H132 Viksjö sn	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 228361 och H78 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 228362 och H18 Viksjö sn	Ristning, historisk tid	Fast fornlämning
SoH 229125 och H140 Viksjö sn	Kvarn	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 229126 och H130 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 229129 och H131 Viksjö sn	Kolningsanläggning, Kolbotten	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 229132 och H7 Viksjö sn	Lägenhetsbebyggelse, Torp	Övrig kulturhistorisk lämning
SoH 229144 och H148 Viksjö sn	Utgår	Utgår
H5 Viksjö sn	se SoH 228069	Övrig kulturhistorisk lämning
H6 Ljustorp sn	Härd	Övrig kulturhistorisk lämning
H7 Viksjö sn	se SoH 229132	Övrig kulturhistorisk lämning
H12 Ljustorp sn	Härd	Övrig kulturhistorisk lämning
H14 Viksjö sn	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
H15 Ljustorp sn	Område med skogsbrukslämningar Kolbotten och kojgrund	Övrig kulturhistorisk lämning
H16 Viksjö sn	Brytningsyta (?), kvarts	Bevakas
H17 Viksjö sn	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
H18 Viksjö sn	se SoH 228362	Övrig kulturhistorisk lämning
H19 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Uppgift om
H20 Viksjö sn	Brott/täkt	Uppgift om
H42 Ljustorp sn	Gränsmärke	Uppgift om
H43 Viksjö sn	Fäbod	Uppgift om
H44 Ljustorp och Viksjö sn	Färdväg, cykelstig	Övrig kulturhistorisk lämning
H45 Ljustorp sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
H46 Ljustorps och Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Uppgift om
H47 Viksjö sn	Övrigt, gravar eller odlingsrösen	Uppgift om
H68 Viksjö sn	Område med skogsbrukslämningar Kolbotten och kojgrund	Övrig kulturhistorisk lämning
H78 Viksjö sn	se SoH 228361	Övrig kulturhistorisk lämning
H101 Ljustorp sn	Ristning, historisk tid	Övrig kulturhistorisk lämning
H110 Viksjö sn	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
H130 Viksjö sn	se SoH 229126	Övrig kulturhistorisk lämning
H131 Viksjö sn	se SoH 229129	Övrig kulturhistorisk lämning
H132 Viksjö sn	se SoH 228354	Övrig kulturhistorisk lämning
H139 Viksjö sn	Bro	Övrig kulturhistorisk lämning
H140 Viksjö sn	se SoH 229125	Övrig kulturhistorisk lämning
H142 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Uppgift om
H143 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
H147 Viksjö sn	se SoH 228060	Övrig kulturhistorisk lämning
H148 Viksjö sn	se SoH 229144	Utgår
H149 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Övrig kulturhistorisk lämning
H150 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Uppgift om
H151 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Uppgift om

Fäbodvallar

De äldsta skriftliga beläggen för fäbodväsendet i Västernorrland är från 1558 men det finns arkeologiskt framtaget (dock diskutabelt) material från bland annat Jämtland som visar att fäboddriften kan ha uppstått under 700–1000-talen (Jansson m.fl. 1989; Carlsson m.fl. 2001; Larsson 2009).

Inom utredningsområdet finns en tidigare registrerad fäbodlämning, Kåcka alternativt Kockao fäbodar (Viksjo Raä 45) som var i bruk fram till cirka 1920 och tillhörde den finska bosättningen i byn Billen (Forslund 1983). Namnet Kockao har tolkats som blomster-sveden (Kukk-aho) eller troligare som Kocks svedja efter efternamnet Kock/Kokkonen (Gothe 1948:238ff).

Uppgift om husgrunder efter en försvunnen fäbodlämning vid norra sidan Fäbodmyran gick inte att återfinna vid inventeringstillfället (se inv. nr. Ljustorp H43).

Figur 6. Kockao fäbodar, Viksjo Raä 45. Rest av fäbodstuga bestående av knuttimrade stockar och ett spismursröse av otuktade och kallmurade stenar. Leif Andersson i bakgrunden. Foto Britt-Marie Hägerman.

Kolningsanläggningar och skogsbrukslämningar

Kolningsanläggningar hör till landets vanligast förekommande kulturminnen. Inom utredningsområdet företräds de av tre kolbottnar, det vill säga spår efter kolning i resmila. Kolarkoja finns intill två av kolbottnarna. Förr behövdes träkol vid framställning och bearbetning av järn. Från mitten av 1600-talet till slutet av 1800-talet var de största konsumenterna av träkol i Ångermanland de olika järnbruken. Under andra världskriget blev träkol åter en strategiskt viktig råvara och den inhemska produktionen uppmuntrades. Efter 1945 satte importen av billig koks från utlandet punkt för kolningsepoken i Sverige.

Husgrunder från historisk tid

Till denna kategori hör ensamliggande rester eller ruiner efter byggnader från historisk tid. I utredningsområdet finns rester efter ensamliggande kojor som använts vid skogsarbetet och ensamliggande grunder efter olika byggnader som tillhört jordbruket såsom boningshus samt ängs- och myrlador.

Cykelstigar

Cykelstigarna är med få undantag en norrländsk företeelse. Under en kort period var cykelstigarna mycket viktiga då de ofta var den enda typen av färdväg som fanns i norra Norrlands inland fram till slutet av 1940-talet. Det var staten som började bygga cykelstigarna på 1920-talet. De användes av arbetarna som gick eller cyklade till skogshuggning och flottning samt av dem som vaktade tjärdalar och kolmilor.

I dag syns de välbevarade cykelstigarna ofta som en förhöjning av jord, 1–4 meter bred och 10–40 centimeter hög, med gropar och/eller ett dike längs ena eller båda sidorna (Loeffler 2007; Olsson 1998:119 ff.).

Enligt muntlig uppgift från Gustav Adolf Viklund, Graninge, byggdes denna stig 1934–1935. Intill och utmed denna finns en grund efter en skogshuggarkoja och en ristning på en tillxad träpåle med bland annat årtal 1946. Tillsammans utgör dessa olika lämningar en sammanhängande kulturhistorisk skogsmiljö som är sällsynt inom Västernorrlands län.

Tjärdalar

Tjärproduktionen i tjärdalar var historiskt sett mycket viktigt både för husbehov och till avsalu i synnerhet under träskeppsepoken på 1800-talet då den utgjorde Sveriges främsta exportvara. Ännu på 1960-talet skedde husbehovsbränning av tjära i vissa delar av landet. En tjärdal dokumenterades om inom utredningsområdet (Viksjo Raä 42). Den är mycket ovanlig därför att sidorna består delvis av fem till sex varv med kallmurade stenar (figur 7). Enligt muntlig uppgift från Gustav Adolf Viklund från Graninge var det hans far som 1942 byggde och använde denna tjärdal. Någon tjärdal kring Tjärdalsmyran alternativt Tjäredalsmyran hittades däremot inte trots namnen.

Figur 7. Britt-Marie Hägerman framför den välbevarade tjärdalen Viksjo Raä 42 som är speciell därför att sidorna delvis består av fem till sex varv med kallmurade sten. Ett mycket ovanligt konstruktionselement i dessa sammanhang. Foto David Loeffler.

Torplämningar och Röjningsrösen

Fyra torplämningar och ett område med röjningsrösen dokumenterades i eller nära utredningsområdet. Det senare består av röjda ytor och välbyggda röjningsrösen som idag

står mitt i skogen utan spår av tillhörande bebyggelse. Men likväl utgör de rester av ett torp som enligt uppgift benämndes **Finntorpet** efter en finne vid namn Bill som på 1700-talet slog sig ner på denna plats (Forslund 1983, Norén 1985:62ff).

Högmyrsvedjan är ett samlingsnamn för tre torp som ligger intill varandra. Enligt källorna var det en man vid namn Berg som började bryta mark vid Högmyrsvedjan på mitten av 1800-talet. En uppgift som bekräftas av lokala släktforskare (Forslund 1983; aforum.genealogi.se). Att det redan då fanns bebyggelse på platsen framgår av en laga skifteskarta från 1869 (LAM x70-8:1) som i sin tur är upprättad efter en nu borttappad avvitringskarta från 1844–46. Högmyrsvedjan beboddes fram till 1970 och fortfarande i början av 1980-talet stod några hus kvar. I bäcken vid Högmyrsvedjan fanns enligt uppgift två skvaltkvarnar och en spånhyvel (Forslund 1983) varav spår efter dessa återfanns vid inventeringstillfället (se nedan och figur 8).

Det äldsta belägget för torpet **Rentjärnshammaren** finns på samma laga skifteskarta som ovan (LAM x70-8:1). Vid den tiden beboddes torpet av den inom Ångermanland beryktade processmakaren och sockenadvokaten Isak Sundholm. Den sista fastboende var älgjägaren och timmerköraren Axel Söderlund som dog 1970 (Forslund 1983). Endast rester av en jordkällare, en brunn(?) samt röjda ytor och röjningsrösen återfanns på platsen medan grunderna till ladugården och boningshuset inte gick att återfinna.

Figur 8. Avvitringskarta från 1858 över Högmyrsvedjan (LMA 22-vik-87). Kartan orienterad med norr till vänster och söder till höger. I hörnet överst till väster är torpet Viksjö Raä 97 och nederst till höger torpet Viksjö Raä 99 och inv. nr. H132. De två kugghjulslänkande symbolerna i mitten av kartans högra sida är tecknen för kvarn och lämningar efter dessa hittades vid inventerings tillfället (se inv. nr. H140). Enligt uppgift ska två skvaltkvarnar och en spånhyvel ha funnits vid denna plats (Forslund 1983). Om de dokumenterade resterna utgör lämningar efter skvalt- eller hjulkvarnar kunde inte avgöras vid inventeringstillfället. Inte heller kunde platsen för spånhyveln säkerställas.

Gravar eller Röjningsrösen

Enligt flera olika källor hittades 1911, efter en skogsbrand, 17 gravar bestående av hoplagda stenar. Vid ett senare tillfälle öppnades en av dessa och där fann man en kista av stenar innehållande människoben inklusive ett kranium med svart hår samt ett mynt med årtalet 1570. Den exakta platsen för dessa lämningar är omtvistat. Vissa vill förlägga platsen till Vällingsjöbrännan som ligger söder och sydöst om Vällingsjön medan andra hävdar att lämningarna finns sydöst om Visåsmäran.

Oavsätt läge är det inte sannolikt att det är frågan om gravar även om en uppenbarligen innehöll ben efter en människa. Mer troligt är att stensamlingarna är odlingsrösen från ett för länge sedan övergivet och bortglömt torp eller fäbod.

Redan 1584 omnämns att finnar bosatt sig i denna del av länet, en uppgift som stämmer väl överens med myntets datering. Skulle spåren utgöra rester efter en av de första nybyggarna från Finland?

Ristningar från historisk tid

Ristningar har tillkommit för att markera stigar, jaktpass, som ägo- och gränsmarkeringar, som minnesmärken efter dödfall, olyckor eller andra speciella händelser i skogen. En del kan även ha tillkommit som tidsfördriv (Loeffler 2007). Inom området finns tre ristningar, den ena på ett flackt stenblock vid uppfarten till ett torp, den andra på en träpåle utefter en cykelstig (se nedan) och den tredje är inristad på ett gränsmärke i befintlig fastighetsgräns (se nedan).

*Figur 9.
Ristning på en sten vid uppfarten till torpen
vid Högmyrsvedjan, inv. nr. H18 och SoH
228362.
Foto David Loeffler.*

Kvarn och Dammvallar

Små kvarnar, så som hittades inom utredningsområdet, är huvudsakligen anlagda för husbehov och ligger därmed nära jordbruksbebyggelsen. Sambandet däremellan framgår tydligt av de tre torpen vid Högmyrsvedjan och resterna av de två intill bäcken liggande kvarnarna (se karta figur 4, lämningarna Viksjö Raä 97 och Raä 99 samt H132 och H140). Enligt uppgift fanns det på platsen två skvaltkvarnar och en spånhyvel (Forslund 1983). Av de lämningar som hittades på platsen kan man inte avgöra om de utgör rester efter skvalt- eller hjulkvarnar. Platsen för spånhyveln gick inte att bestämma.

Lite annorlunda är det med placeringen av dammvallen (Viksjö Raä 110) och den nedströms liggande kvarnstenen (Viksjö Raä 109) som troligen utgör sista spåren av en nu försvunnen kvarn (Forslund 1983). Närmaste jordbruksbebyggelse till denna förmodade kvarn är torpet Rentjärnshammaren (inv. nr. H7) som ligger cirka 1 kilometer syd-sydväst om denna plats. När kraftkällan var vatten fick man lov att anpassa sig efter de lokala terrängförhållandena och placera kvarnen därefter.

*Figur 10.
Kvarnsten på en husgrund vid en av
Högmyrsvedjans tre torp, inv. nr. H132 och
SoH 228354. Stenen kommer troligen från en
av de två kvarnar som fanns i bäcken, varav
rester av dessa återfanns och dokumenterades
2011.
Foto David Loeffler.*

Brofäste

Inom området för ovan beskrivna kvarnlämning intill Högmyrsvedjan dokumenterades det som uppfattades vara brofästen, en på vardera sidan bäcken. De var av kallmurade stenar som burit upp en mindre och nu försvunnen bro av trä. Det är inte omöjligt att denna konstruktion skulle kunna vara en rest efter den spånhyvel som enligt uppgift ska ha funnits på platsen. Detta exempel illustrerar väl den typ av problem som man ställs inför vid en kulturhistorisk inventering, att begripliggöra påträffade fragment av en nu försvunnen tillvaro.

Gränsmärken

Gränsmärken byggdes för att markera gränser mellan till exempel skogsskiften, fastigheter, byar och socknar (Loeffler 2007). Inom Hästkullen dokumenterades fem gränsmärken, varav tre markerar nu försvunna fastighetsgränser medan två fortfarande markerar en befintlig gräns.

Gränsmärken i befintlig fastighetsgräns skall enligt direktiv från RAÄ inte registreras som kulturhistoriska lämningar därför att gränsen fortfarande är i bruk även om gränsmärken av sten inte längre nyuppförs. De har därför inte prioriterats vid fältrekognosceringen och det är troligt att det finns betydligt fler gränsmarkeringar inom utredningsområdet än de som redovisas här.

Undantag till den ovan nämnda regeln är de två registrerade gränsmärkena som ligger i befintlig gräns och som dokumenterats därför att de är speciella. Det ena är det mycket välbyggda gränsröset med mittstenar som står i gränsen mellan två fastigheter samt mellan Ljustorps och Viksjö socknar. Dessutom ligger den innanför gränsen på en fast fornlämning, ett röjningsröseområde med belägg från 1700-talet. Man kan därmed misstänka att även gränsröset kan vara från den tiden. Det andra består av ett storstenblock med ristningar från mitten av 1800-talet, en omständighet som i vanliga fall skulle medföra att den betraktades som en fast fornlämning.

Figur 11. Britt-Marie Hägerman poserar vid det närmast monumentala gränsmärket mellan Ljustorps och Viksjö socknar, Raä 54 respektive 6. Foto David Loeffler.

Täkt och Brytningsytor

En eventuell brytningsyta för kvarts framkom inom utredningsområdet. I Norrlands forntid användes kvarts i över femtusen år för att tillverka olika typer av redskap. Under historisk tid har kvarts använts för tillverkning av bland annat smycken, gjutformar, glas och för olika komponenter inom elektroniken. I vissa fall förekommer kvarts tillsammans med guld. Intill den förmodade brytningsytan är en rest sten som registrerades som gränsmärke men som likväl kan signalera en inmutning, det vill säga en ägomarkering över kvartsförekomsten. Uppgift om en stentäkt i närheten av Murstensberget, där man tillvaratog av naturen lämpligt formade stenar till bland annat skorstensmurar, återfanns inte vid inventeringstillfället.

Härdar

Två enkla ofyllda och helt övermossade härdar bestående av gles placerade stenar i en oval ring dokumenterades. Deras morfologiska element och placering i terrängen är atypiska i jämförelse med de härdtyper som anses beteckna den samiska kulturen (Hedman 2003:96ff). Möjligen utgör de spår efter skogbruksarbete från tidigt 1900-tal.

Kulturspår i träd

Inhuggningar och märkningar i träd kan representera flera olika historiska brukningsmönster. Bläckor har bland annat huggits i träd för att markera gränser eller stigar. Bläckor kan också uppkomma i samband med barktäkt. Ringbarkning av träd har förekommit vid taxning. Träden fick då torka på rot och kunde sedan fällas till brännved eller ligga kvar på platsen för att utgöra bränsle när svedjan tändes vid ett senare tillfälle. Om tjärvirke önskades kunde trädet katas genom att ett djupt spår högs kring halva stammen varefter trädet långsamt impregnerade sig själv med tjära (Bergman 2011; Ljung 2011). Flera olika sorters kulturspår i träd har återfunnits inom Hästkullen. Några träd med bläckor står idag i befintliga gränser. De andra är stubbar, torrakor och levande tallar med bläckor och/eller huggmärken. Andra har djupa uthuggningar som kan vara spår efter taxning eller katning. På ett par ställen inom området kunde brandlyror ses på högstubbar och torrakor. Det kan indikera skogsbränder men även svedjebruk eller betesbränning. Dessa biologiska kulturlämningar äger idag inget lagligt skydd men är trots det bevaringsvärda, de visar på en typ av skogsbruk som nu är försvunnet.

Kulturspår i träd betraktas idag inte som övrig kulturhistorisk lämning och har således inte prioriterats vid fältrekognosceringen. De har därmed inte dokumenteras, dock har platsen noterats för de under fältarbete slumpmässigt påträffade (figur 3 och tabell 2). De så kallade sentida lämningarna är därmed inte redovisade i denna rapport och kommer inte att inrapporteras till FMIS.

Tabell 3. Koordinater på de träd med kulturspår som slumpmässigt påträffades under fältrekognosceringen. Koordinatsystem RT 90 2,5 gon V.

Biologisk kulturlämning	X	Y	Biologisk kulturlämning	X	Y
Huggmärken i torrgran	6964465	1577663	Huggmärke torraka	6972008	1572860
Två torrgranar med huggmärken	6964460	1577663	Huggmärke torraka	6971776	1573012
Bläcka i torrfura	6969143	1572162	Huggmärken i stående tall	6964907	1575231
Huggmärke i torraka	6968462	1572023	Huggmärken	6969002	1572074
Hugg- och sågmärken i stubbe	6968500	1572081	Huggmärken i torrfura	6971640	1574824
Huggmärke i torrfura	6968455	1572104	Huggmärken i torrfura	6970231	1574436
Huggmärken i torraka	6968489	1572084	Huggmärken i torrfura	6970133	1574511
Huggmärken i stubbe	6968613	1572135	Huggmärken i stubbe	6970176	1574491
Huggmärke i torraka	6968442	1572180	Huggmärken i stubbe	6969944	1574913
Huggmärken i stubbe	6968460	1572184	Huggmärke i stubbe	6969950	1574912
Huggmärken i stubbe	6965107	1575114	Huggmärken i stubbe	6969731	1575900
Huggspår i stubbe	6965100	1575115	Huggmärke i stubbe	6972040	1572773
Huggmärke i låga	6966507	1576068	Huggmärke i torraka	6971685	1573358
Huggmärke	6964269	1577600	Huggmärken i torrfura	6969490	1572196
Tre torrfuror med huggmärken	6964188	1577659	Bläcka i stubbe	6971163	1573415
Huggmärken	6971223	1571249	Bläcka i levande tall	6971481	1573123
Huggmärke i stubbe	6970270	1586109	Huggmärke	6971455	1573130

Huggmärken i stubbe	6970556	1574280	Bläcka i torraka	6971544	1573199
Huggmärken i torraka	6972175	1574863	Bläcka i levande tall	6971574	1573199
Huggmärke i stubbe	6972141	1574959	Bläcka i torraka	6971563	1573324
Huggmärke torraka	6971949	1572906	Huggmärke	6971573	1573324

Markanvändning, ortnamn, historiska kartor och bebyggelse

De tidigaste historiska beläggen för bebyggelse ligger utanför utredningsområdet och berör Laxsjön som benämns i skift 1646 och Viksjö (Wýcksjön) som omnämns på en karta från 1639 (SOFI, LMA X70-19:x1:211).

Viksjö är känt för sin skogsfinska bebyggelse och en del namn i och omkring utredningsområdet är uppenbarligen av finsk härkomst. Inom utredningsområdet finns bland annat svårtydda hybrida namn såsom Levalampmyran, Palvarabäcken, Låalamptjärnen och Påsamarkmyran. Redan 1584 omnämns att finnar har bosatt sig i denna del av länet (Göthe 1948:36) och på en karta från 1695 finns sex finntorp redovisade (LMA X2:202). Spår efter ett sådant finntorp ligger intill utredningsområdet. Enligt uppgift slog sig en finne vid namn Bill ner på platsen under 1700-talet (Norén 1985:62ff).

Förutom de finska namnen, som bör vara av betydande ålder, finns det inom utredningsområdet en hel del namn med svenskt påbrå, dock inga med belägg äldre än 1800- eller 1900-talet, alltså från tiden för den sista stora jordbruksexpansionen. Vissa av de namnen är rena naturnamn som berättar om platsens naturegenskaper exempelvis Långsmalmyran och Svarttjärnen. Andra namn avspeglar platser med åtråvärda naturresurser exempelvis Fågelmýran, Mossamýran, Storsnottermýran där man för hittade särskilt stora myrbär, och Murstensberget där de fanns kantig sten som brukades bland annat till skorstensmurar. Andra namn är kulturindikerande, det vill säga de innehåller upplysningar om de göromål som företogs på platsen exempelvis Högmyran (hö- eller slåttermýr), Fäbodmyran och Tjärdalsmyran. De namnen är inte alltid entydiga. Till exempel finns det en Tjärdalsmyran innanför respektive utanför utredningsområdet. Det finns inga skriftliga belägg att tjärframställning ägt rum vid Tjärdalsmyran (stavas ibland Tjäredalsmyran) innanför utredningsområdet, vilket tillsynes bekräftades vid fältrekognoseringen. Om Tjärdalsmyran som ligger utanför utredningsområdet, och därmed inte besökts i fält, finns det uppgifter att tjärbränning ägt rum där under 1900-talet (Forslund 1983, SOFI).

Nästa horisont i det historiska kartmaterialet som berör utredningsområdet är från mitten av 1800-talet och hänger samman den allmänna jordbruksexpansion som ägde rum då. På en avvittringskarta över Högmyrsvedjan från 1858 finns redovisat tre torp samt två kvarnar (figur 8).

Den äldsta topografiska kartan över området, generalstabskartan, utgavs 1909 (figur 12). Jordbrukets expansion når under denna tid sin största utbredning vilket framgår tydligt av kartan. Här finns redovisat de tre torpen vid Högmyrsvedjan, torpet Rentjärnshammaren, Aldersjöåsen och fäboden Kåcka (eller Kockao).

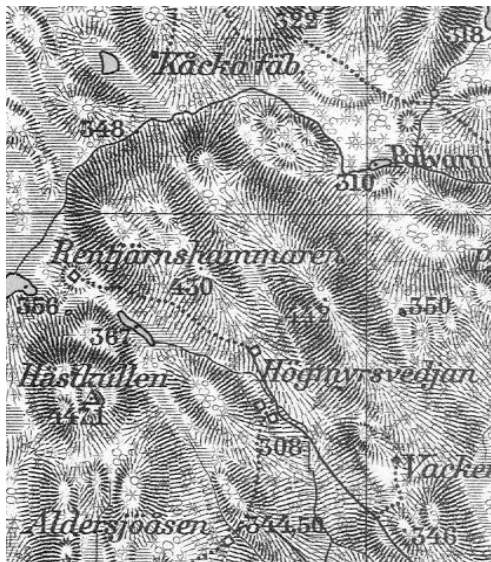
På ekonomiska kartan från 1962–65 kan man se att det fanns 15 byggnader fördelat på tre hemman vid Högmyrsvedjan, fyra byggnader vid Rentjärnshammaren och lika många vid Aldersjöåsen och en vid Kockaofäbodarna. Dessutom har det tillkommit ett ensamt hus mitt emellan Högmyrsvedjan och Rentjärnshammaren. I nuläget är det bara Aldersjöåsen som är bebyggt. Ett av husen inom norra delen av Högmyrsvedjan används idag som stuga och en nybyggd sådan har tillkommit norr om vägen mellan Högmyrsvedjan och Rentjärnshammaren. Alla de andra byggnaderna som finns redovisade i det historiska kartmaterialet är nu borta varav rester av de flesta återfanns och dokumenterades vid inventeringstillfället 2011.

Enligt dagens kartmaterial ligger denna del av Västernorrland inom intresseområdet för samebyarna Frostviken Norra, Jiingevaeirie, Ohredahke och Raedtievarie varav de tre sista använder området som betesmark under vinter och/eller vårvinter. I nuläget finns inget övrigt material som upplyser om vidden eller åldern av markanvändningen som mycket väl kan vara betydande och långvarig utan att den efterlämnat synliga lämningar i terrängen.

Kulturmiljöer

Runt om utredningsområdet finns flera riksintresseområden för kulturmiljövården. Dock ingen på närmare avstånd än 20 kilometer vilket troligtvis betyder att vindparken kommer inte att vara synlig från någon av dessa.

Ingen kulturhistoriskt intressant bebyggelse finns inom eller i närheten av utredningsområdet.

Figur 12.

Detalj ur Generalstabskartan från 1909. Här finns redovisat den befintliga bebyggelsen inom utredningsområdet. Tre torp vid Högmjrsvedjan, torpen Rentjärnshammaren och Aldersjöasen samt Kåcka (eller Kockao) fäbod. Sjuttio år senare har allt försvunnit förutom Aldersjöasen. Noteringsvärt är att ingen av de tre kvarnarna som är kända genom äldre källmaterial är redovisade vilket bör betyda att de vid denna tidpunkt var nerlagda.

Utredningsområdets kulturhistoria och kulturvärden

Det finns oklara uppgifter om fynd inom området som skulle kunna sättas i samband med den skogsfinska kolonisationen under mitten av 1500-talet. Det äldsta belägget för bebyggelse inom utredningsområdet är skriftligt och dateras till 1700-talet. Största delen av utredningsområdet kan karaktäriseras som ett höglänt utmarksområde som utnyttjats i sen historisk tid av de omkringliggande jordbrukssamhällena med huvudsäten i älv- och ådalarna. Med skogens tilltagande ekonomiska betydelse under andra hälften av 1800-talet och första hälften av 1900-talet ökade människans närvaro inom området med anläggandet av fäbodan, torp, färdvägar, kolmilor, skogskojar, tjärdalar, kvarn, gränsmärken med mera. Utredningsområdets kulturhistoria och kulturvärden består huvudsakligen av enstaka till anhopningar av olika lämningar från denna tid.

Sårbarhetsanalys och kulturmiljöpåverkan

Inga ingrepp får göras i eller i närheten av fasta fornlämningar (inklusive bevakningsobjekt och i vissa fall lämningar med uppgift om) utan länsstyrelsens tillstånd enligt KLM 2 kap. 12 §. I normala fall är övriga kulturhistoriska lämningar (och i vissa fall lämningar med uppgift om) inte skyddade genom lagen och ingrepp i eller i deras närhet är inte tillståndspliktigt enligt KLM. Trots detta kan vissa inneha ett värde som spolieras om vindkraftverk uppförs eller tillfartsvägar dras för nära. I gengäld är vissa övriga kulturhistoriska lämningar mindre eller inte alls sårbara för ingrepp.

Kulturmiljövårdens intressen tillgodoses bäst genom att de olika lämningarna bevaras och får ligga kvar samt i vissa fall skyddas från intrång genom att en buffertzona upprättas.

Inom utredningsområdet finns det framförallt två områden som är något mer känsliga för intrång än de andra därför att de består av flera olika kulturelement som tillsammans bildar välbevarade exempel på två olika typer av skogliga utmarksmiljöer från tiden cirka 1850–1950-talet. Den ena har uppkommit i samband med det tidiga skogsbruket och den andra har rötter i jordbrukets kolonisation av utmarkerna. Den första består av den vackert belägna cykelstigen med intilliggande skogskoja och en träpåle med ristningar. Den andra består av tre torplämningar i Högmjrsvedjan med grunder efter boningshus, lador, ladugårdar,

bagarstugor, jordkällare, hästvandringar, kvarnar, en gränsmarkering, en kojgrund, ristningar och präktiga odlingsrösen. De två miljöerna har ett upplevelsevärde som kan reduceras av vindkraftverk eller vägar som placeras alltför nära. Ingrepp i deras närhet bör därför undvikas och nedan följer några åtgärdsförslag i syfte att säkerställa dem.

Åtgärdsförslag

Man kan minimera både kulturmiljöpåverkan och onödiga antikvariska kostnader om man i ett tidigt skede tar kulturlämningarna i beaktning. Många av de kulturhistoriska lämningarna inom utredningsområdet kan samsas med ingrepp i deras närhet enbart genom att visa hänsyn, det vill säga att de helt enkelt får vara ifred. Andra skyddas bäst från yttre påverkan genom att en buffertzon på 50 meter upprättats kring deras gränser. Inom utredningsområdet finns uppgifter om platser för olika kulturhistorisk lämningar som inte återfanns vid inventeringstillfället. Eventuellt arbete i och kring de utpekade platserna kräver vaksamhet, och om något skulle upptäckas, hänsyn samt i vissa enstaka fall konsultationer med de antikvariska myndigheterna (se nedan tabell 4).

Vindkraftsverk och nya vägar kan samexistera med de kulturhistoriska lämningarna om hänsyn och/eller buffertzoner lämnas kring lämningarna. Under förutsättning att vindparkens layout inklusive vägar anpassas till kulturlämningarna och så länge det inte blir aktuellt med ingrepp i eller nära de fasta fornlämningar föreslås inga ytterligare antikvariska åtgärder med anledning av den planerade vindparken.

Tabell 4. Summering av rekommenderade åtgärdsförslag.

ID-nr	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning	Åtgärd
Ljustorp Raä 54 och Viksjö Raä 6	Gränsmärke	ÖKHL	Ligger innanför gränsen för en fast fornlämning, se Ljustorp Raä 309.
Ljustorp Raä 309	Röjningsröse	R	Ligger utanför utredningsområdet dock vid tillfartsväg. Inga åtgärder om vägen kan justeras utan att påverka fornlämningsområdet. I övrigt måste länsstyrelsen besluta om skärskilda åtgärder.
Viksjö Raä 42	Kemisk industri Tjärdal	ÖKHL	Buffertzon på 50 meter runt anläggningen.
Viksjö Raä 45	Fäbod	ÖKHL	Buffertzon på 50 meter runt anläggningen.
Viksjö Raä 97	Lägenhetsbebyggelse Torp	ÖKHL	Buffertzon på 50 meter runt anläggningen.
Viksjö Raä 98	Utgår	Utgår	---
Viksjö Raä 99	Lägenhetsbebyggelse Torp	ÖKHL	Buffertzon på 50 meter runt anläggningen, vilket kommer att delvis löpa samman med buffertzonen kring det intilliggande torpet inv. nr. Viksjö SoH228354 alternativt H132.
Viksjö Raä 109	Fyndplats för kvarnsten	ÖKHL	Hänsyn.
Viksjö Raä 110	Dammvall	ÖKHL	Hänsyn.
Viksjö Raä 119	Gränsmärke	ÖKHL	Buffertzon på 50 meter runt anläggningen.
SoH 228046	Utgår	Utgår	---
SoH 228060 och H147 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	ÖKHL	Hänsyn.
SoH 228069 och H5 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	ÖKHL	Hänsyn.
SoH 228354 och H132 Viksjö sn	Lägenhetsbebyggelse Torp	ÖKHL	Buffertzon på 50 meter runt anläggningen, vilket kommer att delvis löpa samman med buffertzonen kring det intilliggande torpet Viksjö Raä 99.

ID-nr	Lämningsstyp	Antikvarisk bedömning	Åtgärd
SoH 228361 och H78 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	ÖKHL	Hänsyn.
SoH 228362 och H18 Viksjö sn	Ristning, historisk tid	R	Buffertzonen på 50 meter runt anläggningen, vilket kommer att delvis löpa samman med buffertzonen kring det intilliggande torpet inv. nr. Viksjö SoH228354 alternativt H132 och Viksjö Raä 99.
SoH 229125 och H140 Viksjö sn	Kvarn	ÖKHL	Buffertzonen på 50 meter runt anläggningen, vilket kommer att delvis löpa samman med buffertzonen kring det intilliggande torpet Viksjö Raä 99 och den kring ristningen, inv. nr. SoH 228362 alternativt H18 Viksjö sn.
SoH 229126 och H130 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	ÖKHL	Ligger intill Viksjö Raä 97 och skyddas av dennes buffertzonen.
SoH 229129 och H131 Viksjö sn	Kolningsanläggning, Kolbotten	ÖKHL	Buffertzonen på 50 meter runt anläggningen.
SoH 229132 och H7 Viksjö sn	Lägenhetsbebyggelse Torp	ÖKHL	Hänsyn.
SoH 229144 och H148 Viksjö sn	Utgår	Utgår	---
H5 Viksjö sn	Se SoH 228069	ÖKHL	Se ovan.
H6 Ljustorp sn	Härd	ÖKHL	Hänsyn.
H7 Viksjö sn	Se SoH 229132	ÖKHL	Se ovan.
H12 Ljustorp sn	Härd	ÖKHL	Ligger utanför utredningsområdet.
H14 Viksjö sn	Gränsmärke	ÖKHL	Hänsyn.
H15 Ljustorp sn	Område med skogsbrukslämningar Kolbotten och kojgrund	ÖKHL	Buffertzonen på 50 meter runt anläggningen.
H16 Viksjö sn	Brytningsyta (?) Kvarts	Bevakas	Ligger utanför utredningsområdet.
H17 Viksjö sn	Gränsmärke	ÖKHL	Ligger utanför utredningsområdet.
H18 Viksjö sn	se SoH 228362	R	Se ovan.
H19 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Uppgift om	Vaksamhet/hänsyn.
H20 Viksjö sn	Brott/täkt	Uppgift om	Vaksamhet/hänsyn.
H42 Ljustorp sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	Uppgift om	Vaksamhet/hänsyn.
H43 Ljustorp sn	Fäbod	Uppgift om	Vaksamhet/hänsyn.
H44 Ljustorp och Viksjö sn	Färdväg, cykelstig	ÖKHL	Buffertzonen på 50 meter längst stigens bägge sidor samt ska inte överkorsas av nya vägar.
H45 Ljustorp sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	ÖKHL	Ligger intill Viksjö H44 och skyddas av dennes buffertzonen.
H46 Ljustorps och Viksjö sn	Gränsmärke	Uppgift om	Vaksamhet/hänsyn.
H47 Viksjö sn	Övrigt, gravar eller odlingsrösen	Uppgift om	Vaksamhet. Skulle den påträffas en buffertzonen på 50 meter runt lämningen samt kontakta de antikvariska myndigheterna.
H68 Viksjö sn	Område med skogsbrukslämningar Kolbotten och kojgrund	ÖKHL	Buffertzonen på 50 meter runt anläggningen.
H78 Viksjö sn	Se SoH 228361	ÖKHL	Se ovan.
H101 Ljustorp sn	Ristning, historisk tid	ÖKHL	Ligger intill Viksjö H44 och skyddas av dennes buffertzonen.
H110 Viksjö sn	Gränsmärke	ÖKHL	Ligger intill Viksjö Raä 97 och skyddas av dennes buffertzonen.
H130 Viksjö sn	Se SoH 229126	ÖKHL	Se ovan.
H131 Viksjö sn	Se SoH 229129	ÖKHL	Se ovan.
H132 Viksjö sn	Se SoH 228354	ÖKHL	Se ovan.

ID-nr	Lämningsstyp	Antikvarisk bedömning	Åtgärd
H139 Viksjö sn	Bro	ÖKHL	Ligger innanför buffertzonen kring SoH 229125 och Viksjö Raä 99.
H140 Viksjö sn	Se SoH 229125	ÖKHL	Se ovan.
H143 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Skogsbruk	ÖKHL	Hänsyn.
H147 Viksjö sn	Se SoH 228060	ÖKHL	Se ovan.
H148 Viksjö sn	Se SoH 229144	Utgår	---
H149 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	ÖKHL	Hänsyn.
H150 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Uppgift om	Vaksamhet/hänsyn.
H151 Viksjö sn	Husgrund, historisk tid, Jordbruk	Uppgift om	Ligger utanför utredningsområdet.

Referenser

Litteraturlista

- Bergman, Ingela. 2011. *Kulturspår i träd*. Anvarat nr 1. Silvermuseet, Arjeplog.
- Blomqvist, Malin. 2007. *Informationssystemet för fornminnen – lista med lämningstyper och antikvariskt praxis. Version 3.4*. Riksantikvarieämbetet. Kunskapsavdelningen. Stockholm.
- Forslund, Karl Erik. 1983. *En beskrivning av Viksjö*. Opublicerat manuskript.
- Gothe, Richard. 1948. *Finnkolonisationen inom Ångermanland, Södra Lappland och Jämtland*. Kultur- och bebyggelsehistoriska undersökningar från 15-, 16- och 1700-talen. Författarens förlag, Stockholm.
- Hedman, Sven-Donald. 2003. *Boplatser och offerplatser. Ekonomisk strategi och boplatsmönster bland skogssamer 700–1600 AD*. Studia Archaeologica Universitatis Umensis 17. Umeå Universitet.
- Jensen, Ola W., 2006. *Fornlämningsbegreppets historia: en exposé över 400 år*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Ljung, Tomas. 2011. *Fäbodskogen som biologiskt kulturarv. Betande boreala skogars innehåll av historisk information och biologisk mångfald – en studie av fyra fäbodställen i Dalarna*. CBM:s skriftserie 49. Centrum för biologisk mångfald.
- Loeffler, David. 2007. Skog och historia. Människan och miljö i Överkalix under 9000 år. *Överkalix hembygdsgilles årsbok 2007*. (Överkalix hembygdsgille.) Överkalix.
- Norén, Lars-Ola. 1985. *Svedjerök. Den finska kolonisationen i Viksjöbygden*. Borkförlaget Angermannia. Härnösand.
- Olsson, Anders, et al., 1998. *Kulturmiljövård i skogen. Att känna och bevara våra kulturminnen*. (Femte upplagan. Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen.) Jönköping.
- Olsson, Anna-Lena (red.). 2008a. *Handledning för inventering och dokumentation av forn- och kulturlämningar för FMIS. Version 1.0*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Olsson, Anna-Lena (red.). 2008b. *Handledning för inventering och dokumentation av forn- och kulturlämningar för FMIS. Exempelsamling. Version 1.0*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Sandström, Inger. 2009. *Kultur- och fornminnesinventering i skogsmark. Rapport över forn- och kulturminnesinventering inom fastigheten Sösjö 1:1, Kall socken, Åre kommun, Jämtlands län*. Skogsstyrelsen. Krokom.

Historiskt kartmaterial

- Generalstabskartan 74 Indal NO från 1909. Skala 1:100 000. Rikets allmänna kartverk.
- Generalstabskartan 75 Härnösand NV från 1909. Skala 1:100 000. Rikets allmänna kartverk.
- Ekonomiska kartblad 18H 2f Eksjön från 1964. Skala 1:10 000. Rikets allmänna kartverk.

Ekonomiska kartblad 18H 3e Laxsjön från 1964. Skala 1:10 000. Rikets allmänna kartverk.

Ekonomiska kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon från 1964. Skala 1:10 000. Rikets allmänna kartverk.

Ekonomiska kartblad 18H 4e Kalktjärnen från 1964. Skala 1:10 000. Rikets allmänna kartverk.

Ekonomiska kartblad 18H 4f Visåsen från 1962. Skala 1:10 000. Rikets allmänna kartverk.

Ekonomiska kartblad 18H 5e Rörtjärnsmon från 1965. Skala 1:10 000. Rikets allmänna kartverk.

LMA=Lantmäteristyrelsens akt X70-19:x1:211, Västernorrlands län, Viksjö socken, Viksjön 1–8. Geometrisk avmätning. 1639. Lantmäteristyrelsens arkiv.

LMA=Lantmäterimyndigheternas akt 22-vik-87, Västernorrlands län, Härnösands kommun. Avvittring. 1858. Lantmäterimyndigheternas arkiv.

LMA=Lantmäterimyndigheternas akt X70-8:1, Västernorrlands län, Viksjö socken, Högmärsvedjan nr 1. Laga skifte. 1869. Lantmäteristyrelsens arkiv.

Internet

BBR Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister. www.bebyggelseregistret.raa.se. 2011-09-26.

FMIS Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem. www.fmis.raa.se/fmis. 2011-09-26.

IRENMARK Rennäringens markanvändning och riksintressen. www.gis.lst.se. 2011-09-26.

LIBRIS Kungliga Bibliotekets nationella bibliotekssystem. <http://libris.kb.se>. 2011-09-26.

LMV Lantmäteriets historiska karttjänst. www.lantmateriet.se. 2011-09-26.

RIKMV Riksintresseområden för kulturmiljövården. www.gis.lst.se. 2011-09-26.

SHM Statens historiska museums fynddatabas. www.historiska.se. 2011-09-26.

SOFI Institutet för språk och folkminnets ortnamnsdatabas. www.sofi.se. 2011-09-26.

VITALIS Vitterhetsakademiens biblioteks huvudkatalog. <http://vitalis.raa.se>. 2011-09-26.

www.findyourheritage.net/annacajsajonsdotter.html. 2011-11-24.

<http://aforum.genealogi.se/discus/messages/44/57897.html?1087073494>. 2011-11-24.

<http://aforum.genealogi.se/discus/messages/44/22979.html?986411193>. 2011-11-24.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsmuseets dnr: 2011/214

Län: Västernorrland

Landskap: Ångermanland och Medelpad

Kommun: Härnösand och Timrå

Socken: Viksjö och Ljustorp

Utredningsområdets yta: bestående av två delområden på totalt 3 280,2 ha

Raä nr: Ljustorp 54 och 309

Viksjö, 6, 42, 45, 97, 98, 99, 109, 110 och 119

Skog och Historia nr: 228060, 229144, 229126, 228361, 228069, 228125, 2283, 02, 228354,

229129 och 229132

Ekonomiska kartblad: 18H 2f Eksjön

18H 3e Laxsjön

18H 3f Käckelbäcksmon

18H 4e Kalktjärnen

18H 4f Visåsen

18H 5e Rörtjärnsmon

Koordinatsystem: RT 90 2,5 gon V, RH00

Höjdvärden: 290–450 m.ö.h.

Uppdragsgivare: SCA Energy: Vindkraft, SCA Forest Products AB, Sundsvall

Undersökningstid: 28/9–6/10 2011

Fältpersonal från Murberge Läns museet Västernorrland: Leif Andersson,

Britt-Marie Hägerman, Ola George, David Loeffler, Annica Söderlind

Rapportsammanställning: Britt-Marie Hägerman och David Loeffler

Dokumentationsmaterialet förvaras på Murberget Läns museet Västernorrland.

Bilagor

Bilaga 1. Beskrivningar

Ljustorps socken Raä 54 och Viksjö socken Raä 6 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Västra Roten 1:1 och Kälamäcki 2:1 m.ö.h. 310-315	Gränsmärke	ny beskrivning och geometri Gränsmärke, i befintlig gräns, bestående av röse med i mitten och kring kanten 3 resta stenar. Röset är runt, 3,5 m diam och 0,7 m h, av 4–5 varv med kallmurade och otuktade stenar, 0,2–0,4 m st. I mitten är en rest sten, 0,5 m h, 0,5 m br vid basen (NV-SÖ) och 0,15 m tj. I SÖ kanten är en rest sten, 0,6 m h, 0,4 m br vid basen (NV-SÖ), och 0,15 m tj. I NV kanten är en rest sten, 0,3 m h, 0,2 m br vid basen (NV-SÖ) och 0,2 m tj. 10 m NV om denna och i gränsens riktning är: Rest sten, 0,3 m h, 0,3 m br vid basen (NV-SÖ) och 0,1 m tj, omgiven av ca 10 helt övertorvade stenar, uppskattningsvis 0,3–0,4 m st. Orientering: Gränsen mellan Ljustorps och Viksjö socknar. Terräng: Mindre höjd i småkuperad och stenig moränmark. Skogsmark (tallplantering). Skador: Rösets S kant något utrasad. Antikvarisk kommentar: Markerar gränsen mellan Ljustorps och Viksjö socken. Även registrerad under Raä nr. 54 i Ljustorps socken. Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6964931 Y 1575267 N 6963972 E 616296
---	-------------------	--	---

Ljustorps socken Raä 309 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Västra Roten 1:1 och Kälamäcki 2:1 m.ö.h. 305-315	Röjningsröse	nybeskrivning Område med röjningsrösen, ca 120×80 m (NV-SÖ), bestående av uppskattningsvis ett 30-tal röjningsrösen, runda eller närmast runda, ca 1–5 m diam och 0,2–1 m h, av 0,2–0,6 m st stenar, flera med kallmurade sidor och väl upplagda med större stenar i bottenlagret och mindre plocksten överst. I centrala delen ligger de tätt med ett inbördes avstånd på uppskattningsvis 10–15 m. Marken kring röjningsrösena är stenfri men inga åkerformer kan urskiljas. Namn: Finntorpet Orientering: Omedelbart SÖ om skogsbilväg (NÖ-SV) Terräng: Småkuperad och stenig moränmark. Skogsmark (tallplantering) Antikvarisk kommentar. Enligt uppgift ska det på platsen ha funnits ett finntorp med belägg från 1757. Inga spår av det hittades vid besiktningstillfället 2011. Mycket vackert område med ovanligt vackra, väl byggda och bevarade röjningsrösen. Referenser: Norén, Lars-Ola. 1985. Svedjerök. Den finska kolonisationen i Viksjöbygden, sid. 62ff. Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Fast fornlämning områdets mitt X 6964907 Y 1575231 N 6963947 E 616260
Viksjö socken Raä 6		se ovan Ljustorps socken Raä 54	

Viksjo socken Raä 42 Kartblad 18H 5e Rörtjärnsmon Fastighet: Häggåsen 1:1 m.ö.h. 355	Kemisk industri Tjärdal/tjärgrop	nybeskrivning och geometri Tjärdal, i SÖ-sluttning, rund, 7 m diam och 0,1–1 m h. Hela SÖ sidan bestående av 5–6 varv med kallmurade och otuktade stenar, 0,2–0,4 m st. Ovanpå stenarna är ett lager med näver och därefter ett ca 0,1–0,2 m tj lager med jord. Nära tjärdalens mitt är en försänkning, rektangulär, 2x1,5 m (NV-SÖ) och 0,3 m dj. I SÖ sidan antydan till öppning, ca 1 m br. Utanför denna en grop, rund, 1,5 m diam och 0,2 m dj. Öppningen och groppen delvis skadade av (räv)lya i och/eller under tjärdalen. Beväxt med ett 10-tal granar. Orientering: SÖ-sidan av mindre åsrygg (NÖ-SV). Terräng: SÖ-sluttning av mindre åsrygg (NÖ-SV). Moränmark. Skogsmark (mindre granbestånd omgiven av hygge). Skador: Mindre skador uppkomna genom en (räv)lya, se beskrivning ovan. Antikvarisk kommentar: Enligt Gustav Adolf Viklund från Graninge var det hans far som 1942 byggde och använde denna tjärdal. Uppgiftslämnare: Gustav Adolf Viklund, Graninge Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning+Us X 6975328 Y 1570461 N 6974304 E 611362
Viksjo Raä 45 Kartblad 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Villola 2:1 m.ö.h. 365-375	Fäbod	nybeskrivning och geometri Bebyggelselämningar efter fäbod med namn, ca 120x50 (NV-SÖ), bestående av 4 husgrunder varav 2 med spismursrösen, 4 spismursrösen och 1 brunn/källkälla. Husgrund, rektangulär, 5x4 m (NNÖ-SSV) och 0,2 m h, av knappt synliga och helt övertorvade syllstockar, 0,2 m diam. Utanför SÖ hörnet är en grop, rektangulär, 2x1 m (NV-SÖ) och 0,4 m dj. Beväxt med granar och lövsly. X 6971150 Y 1574924 N 6970184 E 615875 5 m SV om denna är: Spismursröse, närmast rektangulär, 2x1,5 m (NÖ-SV) och 0,3 m h, av helt övertorvade stenar, uppskattningsvis 0,4 m st. Beväxt med björkar. 3 m NV om denna är:	Övrig kulturhistorisk lämning områdets mitt X 6971134 Y 1574880 N 6970167 E 615831

		Spismursröse, oval, 3x2 m (NÖ-SV) och 0,3–0,4 m h, av helt övertorvade stenar, uppskattningsvis 0,3 m st. X 6971143 Y 1574915 N 6970177 E 615867 5 m SV om denna är: Husgrund, kvadratisk, 5x5 m (NV-SÖ) och 1 m h, av 4 varv knuttimrade stockar. I mitten av SV sidan ett spismursröse, närmast rund, 2,5 m diam och 0,5 m h, av kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,8 m st. Öppning i S sidan. I N timmerväggens insida är flera ristningar, de flesta oläsliga. X 6971143 Y 1574904 N 6970177 E 615856 Husgrund, rektangulär, 5x4 m (NV-SÖ) och 0,5 m h, bestående av några knuttimrade syllstockar, 0,2 m diam. I NÖ hörnet är ett spismursröse, närmast oval, 3x2 m (NNV-SSÖ) och 0,5 m h, av otuktade stenar, 0,3–0,4 m st. Utanför N väggen är en grop, närmast rektangulär, 4x1 m (NÖ-SV) och 0,3 m dj. Beväxt med ett 10-tal granar och enbuskar. X 6971184 Y 1574860 N 6970217 E 615811 Spismursröse, rund, 2 m diam och 0,6 m h, av nästan helt övertorvade stenar, 0,3–1 m st. X 6971159 Y 1574844 N 6970192 E 615795 Spismursröse, närmast kvadratisk, 2x2 m (NÖ-SV) och 0,3 m h, av nästan helt övertorvade stenar, 0,3–0,5 m st. Beväxt med några björkar och enbuskar. X 6971127 Y 1574846 N 6970160 E 615798 Källkälla eller brunn, oformlig, närmast rund, 1,5 m diam, helt vattenfylld, med utlopp mot S. X 6971103 Y 1574872 N 6970136 E 615824 Enligt uppgift tillhörde fäboden byn Billen och användes fram till ca 1920. Namn: Käckä eller Kockao fäbod Terräng: Svag S-sluttande moränmark. Skogsmark (tallplantering och lövträd). Referenser: Generalstabskartan 74 Indal NÖ från 1909.	
--	--	---	--

		Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	
Viksjö socken Raå 97 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:4 m.ö.h. 345-375	Lägenhetsbebyggelse Torp	ny beskrivning och geometri Torplämning, 370x75-160 (NV-SÖ) bestående av 1 befintligt hus, 1 befintlig bod och 1 befintligt dass, 2 husgrunder med spismursröse, 1 jordkällare, 1 hästvandring, 1 ladugårdsgrund, 1 bodgrund(?) och röjningsrösen. Husgrund, kvadratisk, 7x7 m (N-S) och 0,1–0,2 m h, av helt övertorvade syllstockar, uppskattningsvis 0,2–0,3 m diam. I NÖ hörnet ett spismursröse, kvadratisk, 2x2 m (N-S) och 0,7 m h, av otuktad sten, 0,3–0,8 m st. Murstocken, av sten och tegel, utrasad mot N samt utanför grunden. Beväxt med ett 10-tal granar och 2 sälgar. X 6969051 Y 1575613 N 6968094 E 616590 Hästvandring, ingrävd i Ö-sluttning, oregelbunden, närmast rund, 8 m diam och 0,1–0,6 m h. Hela Ö halvan uppbyggd med 2–4 varv kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,8 m st. I mitten en grop, rektangulär, 2x1 m (Ö-V) och 0,4 m dj. Beväxt med 1 björk och 4 stora granar. X 6969032 Y 1575646 N 6968076 E 616624 Husgrund, rektangulär, 10x6 m (NNV-SSÖ) och 0,1–0,4 m h, av 1–3 varv kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,8 m st. I mitten av VSV sidan ett spismursröse, närmast rund, 4 m diam och 1,5 m h, av otuktad sten, 0,3–0,7 m st. Murstocken, av sten och tegel, utrasad mot VSV samt utanför grunden. Beväxt med ett 10-tal stora granar och 1 stor tall. X 6969032 E 1575605 N 6968075 Ö 616583 Jordkällare, ingrävd i S-sluttning, närmast rund, 7 m diam och 1–3 m h, av kallmurade och otuktade stenar, 0,4-1 m st. Ingången mot S är helt igenrasad. Beväxt med 12 stora granar, 1 stor tall och 2 sälgar. X 6969071 Y 1575594 N 6968114 E 616571 Hus, rektangulär, 6x5 m (NÖ-SV) och 5	Övrig kulturhistorisk lämning områdets mitt X 6968961 Y 1575678 N 6968005 E 616656

		m h, av brädor och knuttimrade stockar med grund av kallmurade och otuktade stenar, 0,3–1 m st. X 6969114 Y 1575600 N 6968157 E 616577 2 m ÖSÖ om denna är: Bod, rektangulär, 3x2 m (NV-SÖ) och 2,5 m h, av brädor med grund av kallmurade och otuktade stenar, 0,2–1 m st. 10 m NV om huset är: Dass, kvadratisk, 1,5x1,5 m (N-S) och 2 m h, av brädor med grund bestående av en tät packning otuktade stenar, 0,2–0,4 m st. Ladugårdsgrund, delvis ingrävd i Ö-sluttning, otydlig, uppskattningsvis rektangulär, 9x7 m (NNV-SSÖ) och 0,1–1 m h. SSÖ sidan består av 2–4 varv kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,8 m st. NNV sidan består av ställvis placerade och helt övertorvade syllstenar, 0,3–0,4 m st. ÖNÖ sidan består av en ränna, 1 m br och 0,5 m dj. Grunden delvis belamrad med brädor. Beväxt med 7 stora sälgar, 3 stora granar och enbuskar. Ladugården finns med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6969072 Y 1575650 N 6968116 E 616627 Intill och V om denna är: Grund (?), uppskattningsvis kvadratisk, 3x3 m (NV-SÖ) och 0,1–0,2 m h, av helt till delvis övertorvade och otuktade syllstenar(?), 0,3–0,5 m st. Beväxt med smågranar. Röjningsrösen, längs områdets SV, SÖ och NÖ sidor är oerhörda mängder odlingssten upplagd i oregelbundna samlingar, 10–80 m l, 5–20 m br och 1–2 m h, som tillsammans bildar en nästintill sammanhängande krans kring torpets inägor. Namn: Högmyrsvedjan Terräng: S-sluttande moränmark. Igenväxande betes- och åkermark samt skogsmark (barrskog). Referenser: Ekonomiska kartblad 18H 3f Käckelbäcksmön från 1964. Lantmäterimyndigheten akt 22-vik-87, Västernorrlands län, Härnösands kommun, Avvittrings karta från 1885. Generalstabskartan 74 Indal NÖ från	
--	--	--	--

		1909. Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk kommentar: Enligt tidigare anteckningar och kartor ingår tre torp under samma namn, se Viksjö Raä 99 och SoH 228354. Längs områdets SV, SÖ och NÖ sidor är stora mängder odlingssten upplagd som tillsammans bildar en nästintill sammanhängande krans kring torpets inägor. Det hela inger ett mäktigt intryck samt utgör ett imponerande exempel på torparens arbete och liv. Därmed bör de bevaras och är sålunda inkluderade i områdets gränser. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	
Viksjö socken Raä 98 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:7	utgår	Antikvarisk kommentar: Vid inventeringstillfället 1994 registrerades 1 husgrund med spismursröse, 1 jordkällare och 1 husgrund. Husgrunden med spismursröset återfanns inte vid besiktningstillfället 2011 och troligen rör det sig om en feltolkning av ett inom området spismursröseliknande röjningsröse. Jordkällaren och den intilliggande grunden återfanns, dock strax utanför det för 1994 avgränsade området. Utifrån områdets topografi är det uppenbart att dessa två sistnämnda tillhör det intilliggande torpet Viksjö Raä 99 och har därför överflyttats dit. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	utgår
Viksjö socken Raä 99 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:8 m.ö.h. 335-345	Lägenhetsbebyggelse Torp	ny beskrivning och geometri Torplämning, med namn, 90x65 m (NV-SÖ), bestående av 1 spismursröse, 1 plats för ladugård, 1 jordkällare och 1 grund. Spismursröse, oformlig, närmast rund, 3 m diam och 1,3 m h, av otuktade stenar, 0,3–1 m st, tegel och betong. Intill och SSÖ om denna är en förhöjning, oval, 3x2 m (NNV-SSÖ) och 1 m h, av sten, 3–0,4 m st, och jord. Intill och NV om spismursröset är en flack sten, 1,3 m st, troligen trappsten. S och V om spismursröset är enstaka stenar, 0,5 m st, som kan ha fungerat som syllstenar. Runt omkring spismursröset är det markberett och det är troligt att husresterna föstes ihop i samband med att huset revs. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968609 Y 1575736	Övrig kulturhistorisk lämning områdets mitt X 6968604 Y 1575758 N 6967649 E 616741

		N 6967654 E616719 14 m NÖ om denna är: Ladugård, plats för, inom en yta på ca 10x10 (NV-SÖ) är ett 20-tal stenar, 0,4–1 m st, ställvis placerade, troligen utgör de syllstenar efter ladugården som syns på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968609 Y 1575736 N 6967654 E 616719 Jordkällare, ingrävd i Ö-slutning, till formen trekvarts segmentär, 10x8 m (N-S) och 1–2,5 m h. Ö sidan utgörs av en välbyggd fasad bestående av kallmurade och otuktade stenar, 0,4–0,6 m st. I mitten av Ö sidan är öppning och passage, 1 m br, av kallmurade och otuktade stenar, 0,4–0,6 m st. De delar av N och S sidorna som ligger i direkt anslutning till Ö sidan är även de kallmurade med otuktade stenar, 0,3–0,6 m st. Beväxt med ett 10-tal granar och 7 björkar samt lövsly. X 6968594 Y 1575788 N 6967640 E 616771 Intill och ÖNÖ om denna är: Grund, oklar begränsning, närmast rektangulär, 8x6 m (N-S) och 0,2 m h. N, V och S sidorna begränsas av ränna, 0,2–0,5 m br och 0,1–0,2 m dj. Ö sidan består av 3 timrade stockar, 0,2 m diam, som vilar på ett 10-tal syllstenar, 0,5–0,7 m st. Beväxt med ett 10-tal granar, ett 10-tal björkar och lövsly. Intill S utsidan är en grop, kvadratisk, 1,2x1,2 m (N-S) och 0,4 m dj. Intill SÖ hörnet finns rester efter jordbruksredskap. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. Husgrund, intill och NÖ om bäck (NV-SÖ), kvadratisk, 5x5 m (NV-SÖ) och 0,1–0,4 m h, av dels enstaka placerade syllstenar, 0,3–0,5 m st, och dels av 2–3 varv med kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,5 m st. I NV sidan ett spismursröse, rund, 3 m diam och 1 m h, av otuktade stenar, 0,3–0,4 m st, och tegel. Beväxt med 4 stora granar och ett 10-tal aspar. Huset är <u>inte</u> med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968577 Y 1575740 N 6967623 E 616723 Terräng: Flack till brant SÖ-sluttande moränmark. Igenväxande betes- och åkermark samt skogsmark (blandskog). Namn: Högmjrsvedjan Antikvarisk kommentar: Enligt tidigare	
--	--	--	--

		anteckningar och kartor ingår tre torp under samma namn, se Viksjö Raä 97 och SoH 228354. Referenser: Ekonomiska kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon från 1964. Lantmäterimyndigheten akt 22-vik-87, Västernorrlands län, Härnösands kommun, Avvittringskarta från 1885. Generalstabskartan 74 Indal NÖ från 1909. Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	
Viksjö socken Raä 109 Kartblad 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Högmyrsvedjan 1:4 m.ö.h. 345–350	Fyndplats	ny beskrivning Fyndplats för kvarnsten, rund, ca 0,7 m diam och 0,15 m tj. Orientering: Ligger i bäcken, till hälften ovanför vattenytan. Terräng: Bäckfåra. Moränmark. Skogsmark (blandskog). Antikvarisk kommentar: Enligt uppgift ska det ha funnits en kvarn på platsen och vid inventeringstillfället 1994 registrerades på platsen en kvarnlämning bestående av en fördämningsvall, möjliga grundstenar till kvarnbyggnad och en kvarnsten. Vid besiktningstillfället 2011 hittades inga spår efter fördämningsvall eller grundstenar. Referenser: Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6970549 Y 1574420 N 6969577 E 615379

Viksjö socken Raä 110 Kartblad 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Högmyrsvedjan 1:4 m.ö.h. 350–355	Dammvall	ny beskrivning och geometri Fördämningsvall, 25 m l (N–S), 1,5–2,5 m br och intill 0,5–0,7 m h, av bearbetade stockar, jord och sten, 0,4–0,6 m st. I mitten av bäcken är en öppning, 3 m br, med rester efter en konstruktion av bearbetade stockar och stenar. Terräng: Bäck omgiven av dels myr- och dels moränmark. Skogmark (barrskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning vid öppning i bäck X 1574276 Y 1574276 N 6969544 E 615236
Viksjö socken Raä 119 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Viksjö 13:1 m.ö.h. 350–355	Gränsmärke	inga förändringar eller tillägg Gränsmärke, flyttblock, 2x1,5 m (N-S) och 0,8–1 m h. Inom en yta, 1,1x1 m (N-S) är fyra initialer, ett årtal samt en gränslinje inristad. Gränslinjen utgörs av ett bakvänt L och skall enligt uppgift följa vinkeln på fastighetsgränsen. Stenen kallas för Kråktjärnsstenen. Stenen är belägen på fastighetsgränsen, men är ej placerad i hörnvinkeln. Orientering: Inskription (ungefärlig): ...B / S... WL / EBS 1854 Namn: Kråktjärnsstenen Terräng: Mindre höjdrygg (NV-SÖ). Moränmark. Skogsmark (granskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6964774 Y 1576621 N 6963832 E 617652
Viksjö socken SoH 228046	utgår	Enligt tidigare anteckning en kavelbro bestående av 6 stockar 0,1–0,3 m diam lagd över ett bäckflöde. Av beskrivningen framgår det tydligt att det inte är en kavelbro samt av föga antikvariskt intresse. Antikvarisk besiktning: Ej besökt i fält. David Loeffler	utgår X 6964256 Y 1576676

Viksjo socken SoH 228060 och H147 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Kälamäcki 2:1 m.ö.h. 325–330	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Koja, kvadratisk, 3,5x3,5 m (NNÖ-SSV) och 0,3 m h, av helt övertorvade syllstockar, uppskattningsvis 0,2 m diam. I mitten en fördjupning, kvadratisk, 2,5x2,5 m (NNÖ-SSV) och 0,3 m dj. Tjärpapp och rostiga verktyg, bl.a. spade och såg, ligger i fördjupningen. I SSÖ hörnet en spis, något utrasad, närmast rund, 2 m diam och 1 m h, av kallmurade och otuktade stenar, 0,2–1 m st. Beväxt med ett 30-tal smågranar. Terräng: Svag S-sluttande moränmark. Skogsmark (nyligen avverkad barrskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-07 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6963857 Y 1577873 N 6962931 E 618915
Viksjo socken SoH 228069 och H5 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Kälamäcki 2:1 m.ö.h. 330–335	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Kojgrund, kvadratisk, 4,5x4,5 m (NÖ-SV) och 0,2–0,5 m h, bestående av en vall, 1 m br och 0,2–0,5 m h, som omger en försänkning, kvadratisk, 2,5x2,5 m (NÖ-SV) och 0,5 m dj. I S hörnet en välbevarad spis, kvadratisk, 1,5x1,5 m (NÖ-SV) och 0,5 m h, av otuktade och kallmurade stenar, 0,3–0,6 m st. Beväxt med 3 granar och 4 tallar. Terräng: Svag V-sluttande moränmark mot tjärn. Skogsmark (barrskog). Skador: NÖ vällen skadad i samband med markberedning. Antikvarisk besiktning: 2011-11-03 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6964499 Y 1577965 N 6963574 E 618999
Viksjo socken SoH 228354 och H132 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:2 och 1:7 m.ö.h. 345–350	Lägenhetsbebyggelse Torp	Torplämning, med namn, 150x70 m (NV-SÖ), bestående av 2 husgrunder med spismursrösen, 1 hästvandring, 1 jordkällare och 3 ladugårdsgrunder, Husgrund, rektangulär, 8x5 m (NV-SÖ) och 0,2–0,7 m h, bestående av dels övertorvade syllstockar, 0,2 m diam, och dels av 3–4 varv med otuktade och kallmurade stenar, 0,3–1 m st. I N hörnet ett spismursröse, rund, 4 m diam och 1,5 m h, av sten, 0,3–0,7 m st, och tegel. 1,5 m SV om grunden är en trappsten, 1,3 x0,9 m (NV-SÖ). Grunden beväxt med 4 björkar, 5 granar, 1 asp och lövsly. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968643 Y 1575673 N 6967687 E 616656 Husgrund, rektangulär, 9x6 m (NÖ-SV) och 0,2–0,4 m h, med grund av betong, dock vid ett ställe med 3 otuktade stenar, 0,6–0,8 m st. Nära V hörnet ett spismursröse, rektangulär, 3x2 m (NÖ-SV) och 0,7 m h, av helt övertorvade	Övrig kulturhistorisk lämning området mitt X 6968638 Y 1575640 N 6967682 E 616622

		stenar, uppskattningsvis 0,3–0,4 m st, och tegel. 1 m SÖ om grunden är en trappsten, 1x0,6 m (NÖ-SV). Grunden helt övervuxen med granar och lövsly. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968629 Y 1575650 N 6967673 E 616633 Hästvandring, ingrävd i NÖ-sluttning, oregelbunden, närmast rund, 7 m diam och 0,1–1,5 m h, den Ö halvan bestående av helt övermossade, kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,6 m st. I mitten en grop, närmast kvadratisk, 1,2x1,2 m (ÖNÖ-VSV) och 0,2 m dj. Beväxt med ett 20-tal granar och 1 stor björk. X 6968577 Y 1575647 N 6967621 E 616630 Intill och NÖ om denna är: Ladugårdsgrund, till hälften ingrävd i NÖ-sluttning, rektangulär, otydlig, uppskattningsvis 18x7 m (NV-SÖ) och 0,2–1,7 m h. I mitten av grunden en L-formad vägg, intill 1,7 m h, bestående av 2–6 varv med kallmurade och otuktade stenar, 0,3–1 m st. NÖ långsidan definieras av 7 plintar bestående av 1 eller flera ovanpå varandra liggande stenar, 0,4–1,2 m st. SV långsidan samt kortsidorna består av enstaka till rader med syllstenar, 0,4–0,5 m st. I SÖ delen av grunden är en transmission (kuggväxel) till den intilliggande hästvandringen, se ovan. Grunden är beväxt med ett 30-tal granar av alla åldrar. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968589 Y 1575652 N 6967633 E 616635 Jordkällare, delvis ingrävd i NÖ-sluttning, rektangulär, 7x5 m (NÖ-SV) och 0,5–1,5 m h, bestående av en vall, 1–2 m br och 0,5–1,5 m h, som omger en försänkning, rektangulär, 3x2 m (NÖ-SV) och 1,5 m dj, bestående av kallmurade väggar av otuktade stenar, 0,3–0,7 m st. Öppning i NÖ med passage, ca 1 m br, bestående av kallmurade väggar av otuktade stenar, 0,3–0,7 m st. Kring öppningen allehanda metallskrot, verktyg och glasbehållare. Beväxt med ett 20-tal granar i alla åldrar. X 6968626 Y 1575623 N 6967670 E 616606 Grund till lada, rektangulär, otydlig, uppskattningsvis 6x4 m (NV-SÖ) och	
--	--	--	--

		0,1–0,3 m h, bestående av delvis övertorvade syllstockar och brådor samt takplåt. Beväxt med ett 20-tal granar samt lövsly. Intill och SV om denna är ett odlingsröse, ovanpå denna är en brädhög, troligen rester efter ladan. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968640 Y 1575627 N 6967684 E 616610 Husgrund, otydlig, uppskattningsvis kvadratisk, 7x7 m (NÖ-SV) och 0,1–0,3 m h, bestående dels av enstaka ställvis placerade syllstenar, 0,2–0,5 m st, dels av ställvis placerade syllstockar, 0,2 m diam. I SÖ kanten är en trasig kvarnsten, 0,7 m diam och 0,1 m tj. Beväxt med 4 stora tallar och ett 10-tal mindre granar. Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. X 6968692 Y 1575587 N 6967735 E 616569 Inom området finns röjda ytor samt odlingsrösen, 2–10 m st och 0,5–1,5 m h. Namn: Högmyrsvedjan Terräng: Ö-sluttande moränmark. Dels igenväxande åker- och betesmark och dels skogsmark (blandskog). Antikvarisk kommentar: Enligt tidigare anteckningar och kartor ingår tre torp under samma namn, se Viksjö Raä 97 och Raä 99. Referenser: Ekonomiska kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon från 1964. Lantmäterimyndigheten akt 22-vik-87, Västernorrlands län, Härnösands kommun, Avvittringskarta från 1885. Generalstabskartan 74 Indal NÖ från 1909. Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	
--	--	--	--

Viksjo socken SoH 228361 och H78 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:5 m.ö.h. 365–370	Husgrund, historisk tid Jordbruk	Husgrund, rektangulär, 8x5 m (NV-SÖ) och 0,2–0,3 m h, bestående av 24 ställvis placerade syllstenar, 0,3–0,7 m st. Intill N hörnets utsida, på en yta av 1,5x1,5 m (NV-SÖ), är en packning av stenar, 0,2–0,3 m st, där brotrappan till ingången stått(?). Beväxt med ett 30-tal smågranar och kring kanten lövsly. 4 m NÖ om grunden är en järnspis. 18 m NV om husgrunden är en dassruin, kvadratisk, 1,5x1,5 m st och 2 m h, av brädor. Terräng: Mindre moränhöjd. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning husgrunden X 6969035 Y 1575245 N 6968074 E 616223
Viksjo socken SoH 228362 och H18 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:8 m.ö.h. 335–340	Ristning, historisk tid Häll Text Årtal	Ristning på en liggande flack sten, oregelbunden, 1x1 m (N-S). På stenens SÖ hörn inom en yta på 0,6x0,6 m är inristade initialer och ett årtal: LSD 1856 De enskilda ristningarna är 10–15 cm h, 1 cm br och 0,5 cm dj. Enligt uppgiftslämnaren står initialerna för Lars Strandell som bodde på ett av de tre torpen som finns i området, eg. Viksjö Raä 97 eller Raä 99. Orientering: Stenen ligger i mitten av en gammal körväg (NÖ-SV) som korsar en bäck (NV-SÖ). Körvägen ledde upp till torpet Högmyrsvedjan, se Viksjö Raä 99. Terräng: Körväg ovanpå en uppbyggd vägbank, 30 m l (NÖ-SV), 4–5 m br och 0,2–1 m h, över mindre bäck (NV-SÖ). Uppgiftslämnare: Finns ingen notering om informatör, uppgiften kommer från Skogsstyrelsens anteckningar. Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Fast fornlämning X 6968655 Y 1575758 N 6967700 E 616740
Viksjo socken SoH 229125 och H140 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:8	Kvarn	Kvarnlämning, inom ett område av 100x15 m (huvudriktning NV-SÖ), är 2 vattenrännor, en med tillhörande vattenledare, och 2 vattenledarliknande konstruktioner. Vattenränna, en närmast stenkistsliknande anordning belägen i bäckfåran, rektangulär, 8x3 m (N-S) och 0,1–1,2 m h, av knuttimrade stockar, 0,2 m diam, fylld med sten, 0,3–1 m st, och	Övrig kulturhistorisk lämning områdets mitt X 6968592 Y 1575827 N 6967638 E 616810

m.ö.h. 325–335		jord. Ungefär genom kistans mitt och tvärsöver från NV till SÖ hörnet är en ränna, ca 1 m br, genom vilken bäcken rinner. Från kistans V sida mot bäckravinens brant sluttande V sida är en vattenledare, 10x4 m (NV-SÖ) och 0,5 m h, av otuktade stenar, 0,5–1 m st, och jord. X 6968625 Y 1575813 N 6967671 E 616796 ca 7 m SÖ (nedströms) stenkistan och längst bäckens SV sidan är: Vattenledare(?), rektangulär, 7x2 m (NV-SÖ) och 0,7–1 m h, av otuktade stenar, 0,3–1 m st. Anläggningens NÖ långsida, den som vetter mot bäcken, är delvis kallmurad. 3 m SÖ om denna och på samma sida av bäcken är: Vattenledare(?), rektangulär, 16x2 m (NV-SÖ) och 0,5–1,5 m, av otuktade stenar, 0,3–1 m st. Anläggningens NÖ långsida, den som vetter mot bäcken, är delvis kallmurad. ca 30 m SÖ (nedströms) om denna är: Vattenränna, en närmast stenkistliknande anordning belägen i bäckfåran, rektangulär, 6x4 m (NNÖ-SSV) och 0,1–1 m h, av knuttimrade stockar, 0,2 m diam, fylld med sten, 0,3–0,8 m st, och jord. Tvärsöver kistan, från V sidans mitt till Ö sidans mitt är en ränna, 1 m br, genom vilken bäcken rinner. X 6968570 Y 1575862 N 6967617 E 616845 Terräng: Bäckravin (huvudriktning NV-SÖ) med branta sidor. Stenig morän. Skogsmark (blandskog). Antikvarisk kommentar: Enligt karta från 1858 fanns i bäcken två kvarnar. De två stenkistorna är placerade och uppbyggda på sådant sätt att de ökar och förstärker bäckens fallhöjd och därmed har de troligen fungerat i samspel med ett mitt- alternativt överfallshjul som var placerat strax nedanför stenkistorna. Enligt anteckning från Forslund fanns två skvaltkvarnar i bäcken och en spånhyvel. Därmed är tolkningen ovan helt fel och de s.k. vattenrännorna utgör var sin rest efter grund till kvarn. De tre anläggningarna som tolkas som vattenledare kan inte ha fungerat som fördämningsvallar. Utifrån deras konstruktion och placering är det troligt	
---------------------------	--	---	--

		att det fanns en tanke bakom deras tillkomst och att de inte uppstått genom t.ex. ett planlös dumpande av odlingssten i bäckfåran. Referenser: Lantmäterimyndigheten akt 22-vik-87, Västernorrlands län, Härnösands kommun, Avvittringskarta från 1885. Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	
Viksjö socken SoH 229126 och H130 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:6 m.ö.h. 340–345	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Kojgrund, kvadratisk, 5x5 m och 0,2–0,4 m h, bestående av kring kanten en vall, 1–1,5 m br och 0,2–0,4 m h. Innanför denna en försänkning, rektangulär, 3x2 m (NÖ-SV) och 0,7 m dj. I N hörnet en spis, rektangulär, 2x1 m (Ö-V) och 0,6 m h, av otuktade och kallmurade stenar, 0,4–0,8 m st. Beväxt med 1 stor tall och ett 10-tal stora och små granar. Terräng: Svag S-sluttande moränmark. Skogsmark (granskog). Antikvarisk kommentar: Mycket väl bevarad och därmed pedagogisk. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6968794 Y 1575833 N 6967840 E 616814
Viksjö socken SoH 229129 och H131 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:4 m.ö.h. 355–360	Kolningsanläggning Resmila Rund	Kolbotten, rund, 15 m diam och 0,1–0,5 m h, med mycket söndergrävd och därmed ojämn yta, bestående huvudsakligen av en oregelbunden grop, 12x3–9 m (NV-SÖ) och 0,3–0,4 m dj. Ställvis kring kanten antydan till ränna, 1 m br och 0,1–0,2 m dj. Beväxt med ett 10-tal stora granar och 2 stora björkar. 5 m SV om denna, vid foten av avsatsen och därmed nedanför kolbotten, är: Kojgrundslignande grop, oregelbunden, 4x3 m (N-S) och 0,3–0,4 m dj. Nära SV hörnet är ett 10-tal delvis övermossade stenar, 0,2–0,4 m st. Beväxt med 3 granar och 1 björk. Kojgrund med rest av spis eller täktgrop med några efterlämnade stenar? Orientering: Kolbotten 29 m SV om väg (NV-SÖ). Terräng: Avsats mot brant SV-sluttning. Moränmark. Skogsmark (granskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6968979 Y 1575839 N 6968025 E 616817

Viksjo socken SoH 229132 och H7 Kartblad 18H 3e Laxsjön Fastighet: Rentjärnshammaren 1:1 m.ö.h. 370–380	Lägenhetsbebyggelse Torp	Torplämning med namn, 230x115 (NV-SÖ), bestående av 1 jordkällare, 1 brunn(?), röjda ytor och röjningsrösen. Jordkällare, ligger i områdets V kant, ingrävd i S-sluttning, närmast rektangulär, 8x6 m (N-S) och 0,2–1 m h, bestående kring Ö och V sidan av vallar, 2 m br och 0,2–1 m h. Innanför vallarna är en försänkning, närmast rektangulär, 5x3 m (N-S) och 1,5 m dj, med sidor av otuktade och kallmurade stenar, 0,4–1 m st. I S är öppning, 1 m br. N delarna av anläggningen är belamrade med röjningssten, 0,2–1,5 m st. Beväxt med sly, enbuskar och tallar. X 6969540 Y 1574268 N 6968566 E 615240 Brunn(?), på krön i områdets högsta del, oval, 3x2 m (N-S) och 1 m dj, delvis fylld med sten, 0,3–0,5 m st. Beväxt med 1 sälg, 1 björk, 2 granar och kring kanten med enbuskar. Intill och S om denna är ett större odlingsröse. Röjningsrösen, i områdets högst belägna del samt kring ytterkanterna är uppskattningsvis ett 30-tal odlingsrösen, 1–20 m st och 0,5–1,5 m h. De som ligger i områdets högst belägna delar är oftast välbyggda. Flera av odlingsrösen i områdets NV del innehåller diverse hushållsavfall bl.a. glasbehållare och järnverktyg. På detta torp bodde i mitten av 1800-talet den beryktade processmakaren och sockenadvokaten Isak Sundholm som anlätades mycket av sockenborna. Siste boende på torpet var Axel Söderlund (1970), älgjägare och timmerkörare. Namn: Rentjärnshammaren Terräng: Större moränhöjd ställvis omgiven av myrmarker. Igenväxande betes- och åkermark samt skogsmark (tall- och granplantering). Antikvarisk kommentar: Lämningar efter hus och ladugård gick inte att uppringa. På en begränsad yta strax Ö om områdets högsta del är marken omrörd och matjorden saknas. Möjligen har detta hänt i samband med att husen revs och byggnadsmaterialet transporterades bort. Referenser: Lantmäterimyndigheten akt 22-vik-87, Västernorrlands län, Härnösands kommun, Avvittringskarta från 1885. Generalstabskartan 74 Indal NÖ från	Övrig kulturhistorisk lämning områdets mitt X 6969546 Y 1574311 N 6968573 E 615283
---	--	--	---

		1909. Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Inventering: 2011-10-04 Britt-Marie Hägerman Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	
Viksjö socken SoH 229144 och H148 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Kälamäcki 2:1	utgår	Enligt tidigare anteckning en kojgrund mitt i en myr. Antikvarisk besiktning: 2011-11-10 David Loeffler	utgår
Viksjö socken H5		se ovan SoH 228069	
Ljustorps socken H6 Kartblad 18H 3e Laxsjön Fastighet: Laxsjön 1:1 m.ö.h. 400–405	Härd Oval Ofylld	Härd, oval, 0,6x0,8 m (NNV–SSÖ) och 0,1 m h, bestående av ställvis kring kanten placerade stenar, 0,1–0,2 m st. Ofylld. Övermossad. Terräng: Mindre höjdrygg (NNV-SSÖ). Hällmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk kommentar: Troligen tillkommen vid skogsbruk eller älgjakt. Inventering: 2011-10-06 Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: 2011-11-10 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6969481 Y 1572261 N 6968482 E 613234
Viksjö socken H7		se ovan SoH 229132	

Ljustorps socken H12 Kartblad 18H 2f Eksjön Fastighet: Västra Roten 1:1 m.ö.h. 300–305	Härd Oval Ofylld	Härd, oval, 1,2×0,8 m (N–S) och 0,1 m h, bestående av ställvis kring kanten placerade stenar, 0,1–0,2 m st. Ofylld. Övermossad. Terräng: Avsats i V-sluttning. Bergsrygg, hållmark. Skogsmark (tallskog). Antikvarisk kommentar: Troligen tillkommen vid skogsbruk eller älgjakt. Inventering: 2011-09-28 Britt-Marie Hägerman Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6964475 Y 1575541 N 6963519 E 616576
Viksjö socken H14 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Viksjö 3:13 m.ö.h. 350–355	Gränsmärke	Gränsmärke bestående av en jordfast sten, oregelbunden, 2x1 m (NV-SÖ) och 0,5 m. Ovanpå detta en gles packning bestående av ett 15-tal stenar, 0,2–0,3 m st. I mitten en rest sten, 0,25 m h, 0,25 m br vid basen (NV-SÖ) och 0,1 m tj. Intill och Ö om är en liggande (omkullfallen) sten, 0,5 m l, (NV-SÖ) 0,2 m br och 0,1 m tj. 1 m Ö om gränsmärket är en nyligen grävd grop, rund, 1 m diam och 0,2 m dj. Terräng: Svag SV-sluttande moränmark mot myr. Skogsmark (barrskog). Skador: Stenpackningen något skadad i NV av rotvälta. Inventering: 2011-09-27 Britt-Marie Hägerman Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6965287 Y 1578250 N 6964365 E 619274

Ljustorps socken H15 Kartblad: 18H 3e Laxsjön Fastighet: Laxsjön 1:1 m.ö.h. 410–415	Kolningsanläggning Resmila Rund Husgrund, historisk tid Kolning	Område med skogsbrukslämningar, 40x10–20 (NV-SÖ), bestående av 1 kolbotten och 1 kojgrund. Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,3 m h. Kring kanten en ränna, 0,5–1,5 m br och 0,1–0,3 m dj. Överväxt med granar. 20 m SÖ om denna är: Kojgrund, kvadratisk, 4x4 m (NÖ-SV) och 0,5 m h, bestående av en kring kanten vall, 1 m br och 0,5 m h. Innanför finns rester efter träkonstruktion, troligen från taket. I S hörnet är ett spismursröse, oval, 2x1,5 m (NÖ-SV) och 0,6 m h, av helt övertorvade stenar, uppskattningsvis 0,4 m st. Intill grunden ställvis med gropar, oregelbundna, 1–3 m l, 1–2 m br och 0,4 m dj. Beväxt med 5 granar och 1 tall. Terräng: Svag NV-sluttande moränmark mot myr. Skogsmark (barrskog). Inventering: 2011-10-10 Leif Andersson Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning kolbotten X 6969112 Y 1572111 N 6968112 E 613089
Viksjö socken H16 Kartblad: 18H 2f Eksjön Fastighet: Käckelbäcksmon 2:1 m.ö.h. 300–305	Brytningsyta (?) Kvarts	Kvartsbrott(?), 2,5x1,5 m (Ö-V) och intill 0,2–0,3 m dj. Helt övermossad. Inga avfall eller avslag noterades. Terräng: Mindre höjdrygg (N-S) av hållmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk kommentar: Intill och NNV om den förmodade brytningsytan är ett gränsmärke, se inv. nr. H17. Möjligen är den en markering för kvartsförekomsten och inte för någon gräns? Inventering: 2011-10-10 Leif Andersson Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Bevakas X 6964927 Y 1575434 N 6963970 E 616463

Viksjö socken H17 Kartblad: 18H 2f Eksjön Fastighet: Käckelbäcksmon 2:1 m.ö.h. 300–305	Gränsmärke	Gränsmärke bestående av en rest sten i röse. Röset är oformligt närmast oval, 2x1,5 m (NÖ-SV) och 0,4 m h, av kantiga stenar, 0,2–0,6 m st. I mitten är en rest sten, 0,4 m h, 0,3 m br vid basen (NV-SÖ) och 0,1 m tj. Terräng: Avsats mot V och myrmark. Mindre höjdrygg (N-S) av hållmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk kommentar: Intill och SSÖ om gränsmärket är en brytningsyta(?) för kvarts, se inv. nr. H16. Möjligen markerar den resta stenen inte en gräns utan istället kvartsförekomsten? Inventering: 2011-10-10 Leif Andersson Antikvarisk besiktning: 2011-11-08 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6964929 Y 1575434 N 6963972 E 616463
Viksjö socken H18		se ovan SoH 228362	
Viksjö socken H19 Kartblad: 18H 4e Kalktjärnen Fastighet Villola 2:1 m.ö.h. 345–350	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Skogskoja med namn, uppgift om. Enligt tidigare anteckningar bestående av två rum och ett stall för fyra hästar, dock vid anteckningstillfället riven. Kojan låg SSV om Kockao (Kokkao) fäbodar intill Palvarabäcken. Vid fältbesök 2011 gjordes inga nya iakttagelser. Bör (?) ligga intill eller nära stigen mellan Kockao fäbodarna och Högmjrsvedjan. Namn: Kokkao (Kockao) boningen. Terräng: Bäckravin (Ö-V). Moränmark. Skogsmark (barrskog). Referenser: Forsslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. 2011-10-04 Leif Andersson Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält, byråmässig bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6970766 Y 1574984 N 6969801 E 615940

Viksjo socken H20 Kartblad: 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:4 m.ö.h. 425–435	Brott/täkt Övrigt	Stentäkt, uppgift om. Enligt tidigare anteckningar hämtades kantig sten som brukades till skorstensmurar m.m., vid en mindre utbuktning till en större höjdstreckning vid det s.k. Murstensberget. Vid fältbesök 2011 gjordes inga nya iakttagelser. Bör (?) ligga intill eller nära stigen mellan Kockao fäbodarna och Högmyrsvedjan. Terräng. Höjdområdet. Häll- och moränmark. Skogsmark (barrskog). Referenser: Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. 2011-10-04 Leif Andersson Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält, byråmässig bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6969916 Y 1575038 N 6968952 E 616005
Ljustorps socken H42 Kartblad: 18H 3e Laxsjön Fastighet: Laxsjön 1:1 m.ö.h. 380–385	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Koja, rest av, uppgift om. Enligt tidigare anteckningar ska det vid Storsnottermyrans finnas en raserad koja. Vid fältbesök 2011 gjordes inga nya iakttagelser. Terräng: Myrmark omgiven av moränmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk kommentar: Storsnottermyrans sträcker sig över gränsen in i Viksjö socken samt fastigheten Högmyrsvedjan 1:2 och därmed kan kojan ha legat på den sidan av gränsen. Referenser: Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. 2011-10-11 Leif Andersson och Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält, byråmässig bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6967611 Y 1574870 N 6966646 E 615866

Ljustorps socken H43 Kartblad: 18H 3e Laxsjön Fastighet: Laxsjön 1:1 m.ö.h. 405–410	Fäbod	Bebyggelselämningar efter fäbod, uppgift om. Enligt tidigare anteckningar ska det norr om Aldersjön på Aldersjöåsens skog ha legat en fäbod på norra sidan av Fäbodmyran. Vid uppteckning 1954 ska endast grunder efter husen finnas kvar. Vid fältbesök 2011 gjordes inga nya iakttagelser. Terräng: Svag S-sluttande moränmark mellan två mindre höjdområden. Skogsmark (barrskog). Referenser: Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. SOFI Institutets för språk och folkminnens ortnamnsdatabas. www.sofi.se. 2011-09-26. 2011-10-11 Leif Andersson och Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält, byråmässig bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6968672 Y 1573878 N 6967694 E 614861
Ljustorps och Viksjö socken H44 Kartblad: 18H 3e Laxsjön 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Viksjöskogen 1:1 och Laxsjön 1.1 m.ö.h. 385–420	Färdväg Vägbank Skogsbruk	Cykelstig, 3800 m l (huvudriktning N-S), 2–4 m br och ställvis 0,2–0,5 m h, och ställvis 0,3–0,6 m dj. Längs ena eller bägge sidorna ställvis med gropar, 1–2 m st och 0,3–0,4 m dj, alternativt rännor, 0,5–2 m br och 0,5–1 m dj. Utmed stigen är minst 3 täktgropar, oregelbundna, 5–6 m diam och 1–1,5 m dj. Ställvis utmed stigen utsträckning är ansamlingar alternativt rader med (röjda) stenar, 0,2–1 m st. Där stigen korsar myr- och sankmarker är den som bredast och mest uppbyggd med jord och sten. Där stigen löper genom skogsmark är den som smalast och minst uppbyggd, ställvis hålvägsliknande. I sluttande terräng är stigen till hälften ingrävd och till hälften uppbyggd. Ställvis beväxt med smågrannar, lövsly och enbuskar samt längst stigen bägge sidor av stora grannar eller björkar som bildar vackra alléer. Utmed stigen finns härdar som troligen tillkommit på senare tid i samband med älgjakt. Dessa har inte dokumenterats. Intill stigen finns en historisk ristning på en stående trästolpe, se inv. nr. H101. Enligt uppgiftslämnaren byggdes vägen 1934–1935. Terräng: Myr- och kuperade moränmark. Skogsmark (blandskog).	Övrig kulturhistorisk lämning cykelstigens mitt X 6970126 Y 1571733 N 6969120 E 612698

		Skador: Inom utredningsområdet begränsas cykelstogens utsträckning i både N och S av skador orsakade genom avverkning och/eller byggande av skogsbilvägar med resultat att stigen där är helt förstörd. Antikvarisk kommentar: Dokumentationen av cykelstogens utsträckning har begränsas till att omfatta utredningsområdets utbredning. Enligt ekonomiska kartbladen från 1964 är det möjligt att det kan förekomma väl bevarade delar av cykelstigen även utanför utredningsområdet. Enligt Gustav Adolf Viklund från Graninge byggdes vägen 1934–1935. Referenser: Ekonomiska kartblad 18H 3e Laxsjön från 1964 och 18H 4e Kalktjärnen från 1964. Uppgiftslämnare: Gustav Adolf Wiklund, Graninge. Inventering: 2011-10-12 Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: 2011-11-12 David Loeffler	
Ljustorps socken H45 Kartblad: 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Laxsjön 1:1 m.ö.h. 390–395	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Kojgrund, kvadratisk, 5x5 m (N-S) och 0,2–0,5 m h, bestående av en vall, 0,7 m br och 0,2–0,5 m h. Innanför denna är en försänkning, rektangulär, 3x2 m (N-S) och 0,3 m dj. I mitten av V sidan är ett spismursröse, närmast rund, 2 m diam och 0,7 m h, av otuktade stenar, 0,3–0,7 m st. Beväxt med 3 stora tallar, 2 mindre granar och ett 10-tal björkar. Orientering: Intill och Ö om cykelstig (N-S). Terräng: Mindre moränholme mitt i myr. Skogsmark (blandskog). Inventering: 2011-10-12 Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: 2011-11-12 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6971016 Y 1571727 N 6970010 E 612681

Ljustorp och Viksjö socknar H46 Kartblad: 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Högmyrsvedjan 1:2 Viksjöskogen 1:1 och Laxsjön 1:1 m.ö.h. 375–380	Gränsmärke	Gränsmärke, uppgift om, enligt tidigare anteckningar ska på Sörstensmyran finnas ett röse där "...två kronorågångar stöter samman." Vid fältbesök 2011 gjordes inga nya iakttagelser. Bör (?) ligga där tre fastigheter löper samman. Terräng: Myr. Skogsmark (barrskog). Referenser: SOFI Institutets för språk och folkminnens ortnamnsdatabas. www.sofi.se. 2011-09-26. Inventering: 2011-10-12 Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält, byråmässig bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6970089 Y 1572633 N 6969095 E 613598
---	-------------------	--	--

Viksjo socken H47 Kartblad: 18H 5e Rörtjärnsmon Fastighet: Häggåsen 1:1 m.ö.h. 350–375	Övrigt	Gravar, uppgift om, enligt tidigare anteckningar och muntliga uppgifter ska på Vällingsjöbrännan, som ligger S och SÖ om Vällingsjön, finnas 17 gravar av hoplagda stenar. Gravarna hittades 1911 efter en skogseld och blev vida kända bland lokalbefolkningen. På 1920- eller 1930-talet har någon grävt i en av gravarna och hittat en stenista med människoben, en skalle med rester av svart hår samt ett mynt med årtalet 1570. Myntet lämnades till Forsed Hembygdsförening och några av benen (inte skallen) skickades till Stockholm. Man har även hittat renhorn intill gravarna. Vid fältbesök 2011 gjordes inga nya iakttagelser inom Vällingsjöbrännan. Enligt andra (muntliga) uppgifter ska platsen för gravarna ha legat på en moränbacke SÖ om Visåsmýran. Terräng: Vällingsjöbrännan består av svag NV-sluttande moränmark. Markberett skogsmark (barrskog). Antikvarisk kommentar. Gissningsvis kan det vara odlingsrösen, möjligen en rest efter skogsfinnsk bebyggelse eller ett sentida torp alternativt fåbod. Platsen för de inte återfunna lämningarna utsätts till Vällingsjöbrännan även om det inte kan uteslutas att den egentliga platsen ligger SÖ om Visåsmýran. Uppgiftslämnare: Gustav Adolf Vikund, Gränge, Faktor Ingemar Sundin på SCA, Pia Nykvist Länsstyrelsen Västernorrland och Ola George Murberget Läns museet Västernorrland. Referenser: Forslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Inventering: 2011-10-10 Leif Andersson och Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält, byråmässig bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6975397 Y 1570733 N 6974377 E 611633
--	---------------	---	--

Viksjo socken H68 Kartblad: 18H 4e Kalktjärnen Fastighet: Viksjöskogen 1:1 m.ö.h. 420–425	Kolningsanläggning Resmila Rund Husgrund, historisk tid Kolning	Område med skogsbrukslämningar, 30x16 m (NÖ-SV) bestående av 1 kolbotten och 1 kojgrund. Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,3–0,4 m h, omgiven av en ränna, 0,5–1 m br och 0,1–0,2 m dj, och 3 gropar, 2–4x2–3 m st och 0,5 m dj. 10 m SSV om denna är: Kojgrund, rektangulär, 4,5x3,5 (NÖ-SV) och 0,3–0,4 m h, bestående av en vall, 0,6–1 m br och 0,3–0,4 m h. Innanför den är en fördjupning, kvadratisk, 2,5x2,5 m (NÖ-SV) och 0,3–0,5 m dj. I Ö hörnet är ett spismursröse, oformlig, närmast kvadratisk, 2x2 m (NÖ-SV) och 0,6 m h, av otuktade stenar, 0,2–0,4 m st. Beväxt med ett 10-tal granar och 1 tall. Intill Ö hörnets utsida en grop, oregelbunden, 1,5x0,7 m st och 0,4 m dj. Längs SV sidan en grop, rektangulär, 2x1 m st och 0,5 m dj. Terräng: Flack moränmark. Skogsmark (barrskog). Inventering: 2011-10-11 Annica Söderlind Antikvarisk besiktning: 2011-11-10 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning kolbotten X 6972503 Y 1571897 N 6971499 E 612833
Viksjo socken H78		se ovan SoH 228361	
Ljustorps socken H101 Kartblad: 18H 3e Laxsjön Fastighet: Laxsjön 1:1 m.ö.h. 415–420	Ristning, historisk tid På trä Text Årtal	Ristning på upprättstående trästolpe, 0,9 m l, 0,05 m br och 0,03 m tj. På bågge bredsidoerna är svärtydda ristningar med både siffror och bokstäver, möjligen årtal 1946. Stolpen är nedkilad mellan två av fyra intill varandra placerade stenar, 0,4–1 m st, som ligger på rad utmed stigens längdriktning (N-S). Trästolpen är beväxt med lava och är starkt förmultnad. Orientering: Intill och V om cykelstig (N-S), se inv. nr. H44. Terräng: Flack moränmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-10 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6969427 Y 1571800 N 6968423 E 612774

Viksjo socken H110 Kartblad: 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:4 m.ö.h. 375–380	Gränsmärke	Gränsmärke, bestående av en rest sten, 0,2 m h, 0,2 m br vid basen (NNÖ-SSV) och 0,1 m tj, omgiven av uppskättningsvis 10 helt övertorvade stenar, 0,2–0,3 m st. Beväxt av 1 stor gran i kanten. Terräng: Svag S-sluttande moränmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk kommentar: Troligen gränsmarkering till en nu försvunnen fastighet, se Viksjö Raä 97. Antikvarisk besiktning: 2011-11-09 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6969115 Y 1575576 N 6968158 E 616553
Viksjo socken H130		se ovan SoH 229126	
Viksjo socken H131		se ovan SoH 229129	
Viksjo socken H132		se ovan SoH 228354	
Viksjo socken H139 Kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedan 1:8 m.ö.h. 330-335	Bro Övrig Sten	Bro, rest av, bestående av, på bägge sidorna av bäck (VNV-ÖSÖ), ett brofäste. Den ÖNÖ:a brofäste är kvadratisk, 3x3 m (ÖNÖ-VSV) och 0,1-0,8 m h, av otuktade och kallmurade stenar, 0,3-0,8 m st. Den VSV:a brofäste är rektangulär, 7x3 m (ÖNÖ-VSV) och 0,1-0,8 m h, av otuktade och kallmurade stenar, 0,3-0,8 m st. Öppningen, vid bäcken, mellan brofästarna är 2 m br. Beväxt med 5 granar, 3 björkar och lövsly. Terräng: Bäckravin (VNV-ÖSÖ) som sluttar mot ÖSÖ. Stenig moränmark. Skogsmark (blandskog). Antikvarisk kommentar: Mindre bro över bäck inom övergiven torp, se inv. nr. Viksjö Raä 99. Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6968632 Y 1575802 N 6967678 E 616785
Viksjo socken H140		se ovan SoH 229125	

Viksjö socken H143 Kartblad: 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:2 m.ö.h. 320–330	Husgrund, historisk tid Skogsbruk	Kojgrund, otydlig begränsning, kvadratisk, 4x4 m (N-S) och 0,3 m h, bestående av helt övermossade syllstenar. I NÖ hörnet en öppning, 1 m br. Hela SV hörnet och angränsande sidor upptas av ett stort stenblock, 3x1,5 m (NV-SÖ) och 0,7 m h. Mot stenblockets NÖ sidan är en byggd spis, kvadratisk, 1x1 m (NÖ-SV) och 0,6 m h, av kallmurade och otuktade stenar, 0,3–0,5 m st. Beväxt med barrträd. Terräng: SÖ-sluttande moränmark. Skogsmark (barrskog). Antikvarisk besiktning: 2011-11-11 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6968106 Y 1575907 N 6967153 E 616896
Viksjö socken H147		se ovan SoH 228060	
Viksjö socken H148	utgår	se ovan SoH 229144	utgår
Viksjö socken H149 Kartblad: 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:7 m.ö.h. 305–310	Husgrund, historisk tid	Grund efter lada, kvadratisk, 5x5x m (N-S) och 0,1–0,2 m h, Längst N och V sidorna samt i SÖ hörnet av helt till delvis övermossade syllstockar, 0,1–0,2 m diam. Intill och under dessa är syllstenar, 0,3–0,5 m st. Beväxt med ett 20-tal små och stora granar. Hela S sidan förstörd av rotvälta. Ladan är med på ekonomiska kartbladet från 1964. Terräng: Mindre flack yta i brant Ö-sluttande moränmark. Igenväxande åker- och betesmark. Referenser: Ekonomiska kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon från 1964. Antikvarisk besiktning: 2011-11-12 David Loeffler	Övrig kulturhistorisk lämning X 6968385 Y 1575910 N 6967433 E 616895

Viksjö socken H150 Kartblad: 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:7 m.ö.h. 330–335	Husgrund, historisk tid	Lada, uppgift om, enligt karta från 1964. Inga spår efter ladan finns på angiven plats. Terräng: Mindre flack yta i SV-sluttande moränmark. Igenväxande åker- och betesmark. Skogsmark (blandskog). Antikvarisk kommentar: Huset är med på ekonomiska kartbladet från 1964. Referenser: Ekonomiska kartblad 18H 3f Käckelbäcksmon från 1964. Antikvarisk besiktning: 2011-11-12 David Loeffler	Uppgift om X 6968186 Y 1575851 N 6967233 E 616839
Viksjö socken 151 Kartblad: 18H 3f Käckelbäcksmon Fastighet: Högmyrsvedjan 1:2 m.ö.h. 205–210	Husgrund, historisk tid Jordbruk	Myrlada, uppgift om, enligt tidigare anteckningar ska ladan ha funnits inom gränserna för myran Ska även har funnits slätterdammar på eller vid myren. Kallas för Hög- eller Højmyr och var en slättermyr som tillhörde jordbruksbebyggelsen i Högmyrsvedjan som ligger ca 200 m NV om myren. Referenser: Forsslund, Karl Erik. 1983. <i>En beskrivning av Viksjö</i>. Opublicerat manuskript. Antikvarisk besiktning: Ej bedömd i fält 2011, byråmässig inprickning, beskrivning och bedömning. David Loeffler	Uppgift om X 6967845 Y 1575998 N 966894 E 616990

Bilaga 2. Fotoförteckning

Bild nr	Motiv	Riktning mot	Fotograf	Datum
001	Viksjö socken Raä 6 alternativt Ljustorps socken Raä 54. Britt-Marie Hägerman står intill en kallmurad gränsmarkering med resta stenar i mitten och kring kanten.	S	David Loeffler	2011-11-08
002	Viksjö socken inv. nr. H42. Britt-Marie Hägerman står intill tjärdalens framsida.	V	David Loeffler	2011-11-09
003	Viksjö socken Raä 97. Torpets jordkällare.	N	David Loeffler	2011-11-11
004	Viksjö socken inv. nr. H132 alternativt SoH 228354. Kvarnsten som ligger på en av de husgrunder som finns inom torpets gränser.	---	David Loeffler	2011-11-11
005	Viksjö socken inv. nr. H18 alternativt SoH 228362. Närbild på ristningar på sten som ligger mitt i den väg som leder upp mot det övergivna torpet Viksjö Raä 99.	---	David Loeffler	2011-11-08
006	Ljustorps och Viksjö socken inv. nr. H44. Den vackra och välbyggda cykelstigen löper spikrakt genom skogen.	N	David Loeffler	2011-11-12
007	Ljustorps och Viksjö socken inv. nr. H101. Trästolpe med svärtydda ristningar på två sidor, möjligen med året 1946. Stolpen står intill cykelstigen, se inv. nr. H44 i Ljustorps och Viksjö socken.	NV	David Loeffler	2011-11-12
008	Viksjö socken inv. nr. H140 alternativt SoH 229125. David Loeffler står ovanpå en timrad kista i bäcken.	SV	Britt-Marie Hägerman	2011-11-11
009	Viksjö socken H78 alternativt SoH 228361. Lutande dass.	V	Britt-Marie Hägerman	2011-09-30
010	Viksjö socken Raä 45. Leif Andersson står bakom en raserad fäbodstuga vid Kockao fäbodar.	Ö	Britt-Marie Hägerman	2011-10-04
011	Viksjö socken H7 alternativt SoH 229132. Hässjevirke (kärring) ovanpå ett röjningsröse vid det övergivna torpet på Rentjärnshammaren.	NV	Britt-Marie Hägerman	2011-11-09
012	Viksjö socken H7 alternativt SoH 229132. Övergivet jordbruksredskap vid torpet på Rentjärnshammaren.	SV	Britt-Marie Hägerman	2011-11-09
013	Viksjö socken Raä 97. Det fortfarande användbara dasset.	N	Britt-Marie Hägerman	2011-10-30
014	Viksjö socken Raä 97. Den kvarvarande stugans SÖ hörn.	V	Britt-Marie Hägerman	2011-10-30
015	Viksjö socken Raä 45. Skylten från vägen som visar in till Kockao fäbodar.	N	Britt-Marie Hägerman	2011-10-04

Bilaga 3. Fotografier

Bild 001

Bild 002

Bild 003

Bild 004

Bild 005

Bild 006

Bild 007

Bild 008

Bild 009

Bild 010

Bild 011

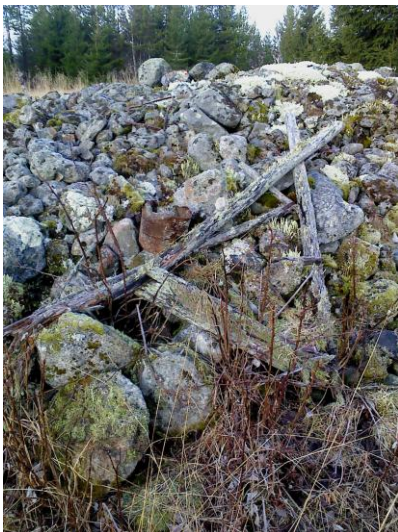

Bild 012

Bild 013

Bild 014

Bild 015

Baksidesbild: Jordbruksredskap vid Rentjärnshammaren. Foto Britt-Marie Hägerman

Murberget Läns museet Västernorrland
www.murberget.se

Rapport från Murberget 2011:24
ISSN 2000-0111